

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ
КРЕМЕНЧУЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ МІСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР

МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК № 81, ГРУДЕНЬ 2013р.

Діяльність бібліотек ЗНЗ

ЗМІСТ

СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

<i>Никифоренко О.М.</i>	3
-------------------------------	---

ГОТУЄМОСЬ ДО АТЕСТАЦІЇ

Нормативно-правове регулювання атестації бібліотекарів	4
--	---

Особливості, порядок організації та проведення атестації бібліотекарів закладів освіти	5
--	---

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

<i>Самойленко Л.Й., Турбаба О.С.</i> , “Використання інноваційних технологій при проведенні бібліотечних уроків”. Майстер-клас	15
--	----

<i>Ткаченко Л.І.</i> , “Його свята любов до людства”. Літературна подорож у світ М.В.Гоголя	22
---	----

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

<i>Бондаренко В.В.</i> , “Книга про книгу” (Створення віртуальної книги). Бібліотечний урок для учнів 4-х класів	33
--	----

<i>Гончаренко Н.Я.</i> , «Від бібліотеки стародавньої до бібліотеки електронної». Бібліотечний урок для учнів 7-х класів	39
--	----

БІБЛІОТЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

<i>Андрейко А.Г.</i> , “Найрозумніший”. Ерудит-шоу для учнів 9-х класів.	47
--	----

<i>Кисла З.О.</i> , «Бібліотека – дім, де живуть книги». Бібліотечний урок для учнів 2-х класів	53
---	----

<i>Коношенко Л.В.</i> , “Життєва сила пушкінської поезії”. Літературна вітальня	63
---	----

РІЗНЕ

Вернісаж. Будні та свята шкільних бібліотекарів	72
---	----

Новорічне привітання.....	74
---------------------------	----

СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Олена Миколаївна Никифорова,
директор
Кременчуцького міського
науково-методичного центру

Шановні працівники освітянських бібліотек!

Я рада вітати вас на сторінках чергового номеру журналу «Методичний вісник». Цей номер повністю присвячений роботі шкільних бібліотек. Це видання про вас і для вас. Кредо журналу – актуальність, професіоналізм і достовірність. Я глибоко переконана – кожна стаття цього випуску буде вами прочитана, ретельно опрацьована і використана в роботі.

Дорогі друзі! Я щиро вдячна вам за підтримку. Я сподіваюсь, що у цьому випуску ви порадієте цікавим, актуальним і практичним матеріалам. Запрошую вас приєднатись до тих бібліотекарів, які розповідають про свої досягнення, проблеми та плани на майбутнє.

Маю надію, що запропоновані в журналі напрацювання допоможуть сформуванню системи роботи з читачами шкільних бібліотек. Нехай цей журнал стане надійним мостом між потребами школи і ресурсами бібліотек і бібліотекарів.

Напередодні новорічних та різдвяних свят прийміть мої найщиріші вітання та найкращі побажання. Новий рік – це завжди оновлення ідей, думок, почуттів; це імпульс – творчості, енергії, насаги; це реалізація – смілих проєктів і задумів. Тож нехай Новий рік оновить ваше життя здоров'ям, оптимізмом; запалить ваше серце Вірою, Надією, Любов'ю; надихне на довічний пошук істини, добра і щастя!

З повагою та сподіванням на плідну співпрацю,

Головний редактор

О.М. Никифорова

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АТЕСТАЦІЇ БІБЛІОТЕКАРІВ.

Закон України «Про професійний розвиток працівників» від 12 січня 2012р. №4312-VI.

Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» від 27 січня 1995р. №32/95-ВР.

Закон України «Про культуру» від 14 грудня 2010р. №2778-VI, зі змінами.

Наказ Міністерства культури і туризму України «Про затвердження Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури» від 16 липня 2007р. №44.

Наказ Міністерства освіти України «Про затвердження Положення про бібліотеку загальноосвітнього навчального закладу Міністерства освіти України» (зі змінами і доповненнями) від 14 травня 1999р. № 139.

«Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників». Випуск 81 «Культура і мистецтво», затверджений наказом Міністерства культури і мистецтв України від 14 квітня 2000р. №168.

Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Випуску 1 «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності». Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників» від 29 грудня 2004р. № 336.

Наказ Міністерства освіти України «Про затвердження Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти» (зі змінами) від 15 квітня 1993р. № 102.

Наказ Міністерства культури і туризму України «Про впорядкування умов оплати праці працівників культури на основі Єдиної тарифної сітки» (із змінами і доповненнями) від 18 жовтня 2005р. 2005р. № 475.

Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Типових штатних нормативів загальноосвітніх навчальних закладів» від 6 грудня 2010р. № 1205.

Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Щодо оплати праці та встановлення розряду працівникам бібліотеки загальноосвітнього навчального закладу» від 24 жовтня 2011р. № 1/12-576.

Лист Міністерства соціальної політики України «Щодо атестації соціальних працівників» від 27.03.2013р. №132/13/116-13.

ГОТУЄМОСЬ ДО АТЕСТАЦІЇ

ОСОБЛИВОСТІ, ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ БІБЛІОТЕКАРІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Планування атестації

Бібліотекарі закладів і установ освіти не є педагогічними працівниками, вони належать до категорії працівників системи Міністерства культури і туризму України.

Порядок проведення атестації бібліотекарів як працівників підприємств, установ, організацій, закладів культури визначається Положенням про проведення атестації працівників установ, організацій та закладів галузі Культури, затвердженим наказом Міністерства культури і туризму України від 16.07.2007 р. №44. Бібліотекарі закладів і установ освіти також атестуються за цим документом згідно з п. 1.2 та додатком 1 (Перелік посад (професій) працівників, які підлягають атестації). Атестації підлягають бібліотекарі незалежно від форм власності та підпорядкування закладу. Ураховуючи відсутність у Положенні про проведення атестації працівників підприємств/установ, організацій та закладів галузі культури розподілу атестаційних комісій на районні, міські, обласні, атестацію бібліотекарів може проводити первинна атестаційна комісія при закладі освіти із залученням до її складу методистів з бібліотечних фондів районного (міського) методичного кабінету (центру), представників управлінь культури, бібліотекарів громадських бібліотек. Згідно з п. 3.2 Положення про атестацію кількісний і персональний склад атестаційної комісії визначається і затверджується наказом керівника за погодженням з профспілковим комітетом. Атестація бібліотекарів поділяється на чергову та позачергову.

Чергова атестація відбувається один раз на п'ять років. Позачергова (повторна) атестація проводиться лише для тих бібліотекарів, щодо яких під час попередньої атестації було прийнято рішення про відповідність посаді, яку вони займають, за умови виконання рекомендацій щодо підвищення кваліфікації фахового напрямку діяльності, підвищення рівня і якості роботи. Така атестація проходить не раніше, як через рік з дня попередньої атестації.

Умовою атестації бібліотекаря є попереднє підвищення кваліфікації.

ГОТУЄМОСЬ ДО АТЕСТАЦІЇ

Терміни і порядок атестації

За п. 2.2 Положення про проведення атестації строки, графік проведення атестації, перелік орієнтовних питань, що виносяться на атестацію, узгоджується з відповідним профспілковим органом і доводиться до відома бібліотекаря не пізніше ніж за місяць до початку атестації.

Виходячи з цього, атестація бібліотекарів закладів освіти може проводитися у будь-які терміни, і визначається безпосередньо закладом, де працює бібліотекар. Тривалість атестації також може бути різною. У деяких випадках колективу закладу освіти зручно проводити атестацію бібліотекаря протягом навчального року. У такому разі порядок і терміни атестації бібліотекарів можуть відповідати наступній схемі:

Вересень

До 20.09

1. Створення атестаційної комісії закладу освіти, до складу якої входять методист з бібліотечних фондів районного (міського) методичного кабінету (центру), представників управління культури

Жовтень

До 10.10

1. Порушення питання про атестацію бібліотекаря: заява бібліотекаря або подання керівника закладу.

Від 10.10 до 20.10

1. Засідання атестаційної комісії з розгляду заяви бібліотекаря чи подання керівника закладу.
2. Складання плану-графіку атестації бібліотекаря.
3. Видання наказу про атестацію бібліотекаря.
4. Доведення до відома бібліотекаря термінів і умов атестації (не пізніше ніж за місяць до початку атестації).

ГОТУЄМОСЬ ДО АТЕСТАЦІЇ

Листопад - березень

1. Вивчення професійної діяльності бібліотекаря згідно з планом-графіком
2. Складання характеристики виконання посадових обов'язків бібліотекаря
3. Оформлення атестаційного листа (у 2-х примірниках)

Квітень

1. Засідання атестаційної комісії з атестації бібліотекаря. Прийняття рішення атестаційною комісією про атестацію бібліотекаря
2. Виконання рішень атестаційної комісії: видання наказу про результати атестації бібліотекаря

Оформлення атестаційних документів Оформлення атестаційної документації; атестаційних листів, протоколів засідання атестаційної комісії, протоколів роботи лічильної комісії, бюлетенів таємного голосування відбувається згідно з додатками 2, 3, 4, 5 до Положення про атестацію працівників Міністерства культури і мистецтв.

Ініціатором проведення атестації може виступати бібліотекар, який подає заяву на проходження атестації:

Зразок:

Голові атестаційної комісії

(назва закладу або установи)

П. І. Б. Бібліотекаря закладу (установи) освіти

Заява

Прошу атестувати мене у черговому порядку на відповідність посаді(бібліотекаря, бібліотекаря II категорії, бібліотекаря I категорії, провідного бібліотекаря, завідувача бібліотекою) з встановленням (8, 9, 10, 11, 12) тарифного розряду.

Попередньо був атестований «__» _____ 200__р.

Результати попередньої атестації: _____

Підвищення кваліфікації пройшов (назвати заклад, форму, напрямок, дату підвищення кваліфікації).

Копія документу про підвищення кваліфікації додається.

Дата

Підпис

ГОТУЄМОСЬ ДО АТЕСТАЦІЇ

При проходженні позачергової (повторної) атестації заява виглядає наступним чином:

Зразок:

Голові атестаційної комісії

(назва закладу або установи)

П. І. Б. бібліотекаря закладу (установи) освіти

Заява

Прошу атестувати мене у позачерговому порядку на відповідність посаді (бібліотекаря, бібліотекаря II категорії, бібліотекаря I категорії, провідного бібліотекаря, завідувача бібліотекою) з встановленням (8, 9, 10, 11, 12) тарифного розряду

Попередньо був атестований «___» _____ 200__ р.

Результати попередньої атестації: _____

Підвищення кваліфікації пройшов (назвати заклад, форму, напрямок, дату підвищення кваліфікації).

Копія документу про підвищення кваліфікації додається.

Дата

Підпис

Атестація бібліотекаря може проводитися за ініціативи керівника закладу освіти за відповідним поданням

Зразок:

*До атестаційної комісії
закладу освіти*

Подання

Адміністрація закладу освіти порушує клопотання про атестацію бібліотекаря (прізвище, ім'я, по батькові) на відповідність посаді (бібліотекаря, бібліотекаря II категорії, бібліотекаря I категорії, провідного бібліотекаря, завідувача бібліотекою) з встановленням (8, 9, 10, 11, 12) тарифного розряду.

Попередньо був атестований «___» _____ 20__ р.

Результати попередньої атестації: _____

Підвищення кваліфікації пройшов (назвати заклад, форму, напрямок, дату підвищення кваліфікації). Копія документу про підвищення кваліфікації додається.

Дата

Підпис керівника закладу освіти

ГОТУЄМОСЬ ДО АТЕСТАЦІЇ

Після розгляду на засіданні атестаційної комісії закладу (установи) освіти заяви від бібліотекаря або подання керівника закладу видається наказ про атестацію бібліотекаря:

Зразок:

Назва навчального закладу або освітньої установи

НАКАЗ

від «___» _____ 20__р.

№ _____

Про атестацію бібліотекаря

Відповідно до Положенням про проведення атестації працівників установ, організацій та закладів галузі культури, затвердженим наказом Міністерства культури і туризму України від 16.07.2007 р, № 44

НАКАЗУЮ:

1. Провести атестацію бібліотекаря закладу (установи) освіти (П. І. Б.) у такі терміни: _____.

2. Затвердити план-графік проведення атестації бібліотекаря.

3. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Керівник закладу

Підпис

Наказ про атестацію бібліотекаря разом з затвердженим планом-графіком атестації доводиться до відома бібліотекаря, що підлягає атестації, не пізніше як за місяць до початку атестації.

ГОТУЄМОСЬ ДО АТЕСТАЦІЇ

План-графік атестації бібліотекаря може мати такий вигляд:

Зразок:

Погоджено Голова
органу профспілки

Затверджено керівник
навчального закладу

План-графік атестації бібліотекаря

№ з/п	Зміст роботи	Терміни	Відмітка про виконання
1.	Порушення питання про атестацію бібліотекаря (заява бібліотекаря чи наказ керівника закладу освіти)	Дата	
2.	Ознайомлення бібліотекаря із Положенням про проведення атестації працівників	Дата	
3.	Вивчення системи і досвіду роботи бібліотекаря, що атестується	Дата	
	• Проведення бібліотекарем відкритого заходу для учнів навчального закладу	Дата	
	• Організація бібліотекарем тематичної виставки: (тема)	Дата	
	• Виступ бібліотекаря на педагогічній раді: (тема)	Дата	
	• Вивчення нормативності ведення бібліотечної документації	Дата	
4.	Ознайомлення бібліотекаря з характеристикою та оцінкою виконання посадових обов'язків	Дата	
5.	Розгляд питання про атестацію бібліотекаря на засіданні атестаційної комісії	Дата	

Дата _____

Бібліотекар закладу освіти

Підпис

ГОТУЄМОСЬ ДО АТЕСТАЦІЇ

Відповідно до п. 4.2 Положення про проведення атестації характеристика бібліотекаря, що підлягає атестації, складається і підписується керівником закладу освіти або його заступником. У характеристиці висвітлюється всебічна і об'єктивна оцінка результатів професійної діяльності з урахуванням функціональних обов'язків, досвіду роботи, професійної компетентності, а також надаються рекомендації щодо підвищення ефективності роботи.

З характеристикою та атестаційним листом бібліотекар повинен ознайомитися (під підпис) не пізніше, ніж за два тижні до засідання атестаційної комісії.

Рекомендації щодо оформлення атестаційного листа:

Атестаційний лист

1. Прізвище, ім'я, по батькові (заповнюється повністю)
2. Рік народження
3. Освіта, найменування навчального закладу, рік закінчення (визначається рівень освіти (загальна середня, середня спеціальна, базова вища, вища), назва навчального закладу (навчальних закладів у разі наявності декількох освіт), рік закінчення навчального закладу) _____
4. Спеціальність за освітою (заповнюється спеціальність та присвоєна кваліфікація згідно з дипломом (дипломами у разі наявності декількох освіт) _____
5. Науковий ступінь, вчене звання _____
6. Загальний трудовий стаж _____
7. Посада, яку займає працівник, на момент атестації, дата призначення на цю посаду (вибрати відповідну посаду: «бібліотекар», «бібліотекар II категорії», «бібліотекар I категорії», «провідний бібліотекар», «завідувач бібліотекою».
8. Виконання рекомендацій останньої атестації (у разі їх наявності) (заповнюється у разі наявності рекомендацій, які були зроблені під час попередньої атестації і оформлюється згідно з попереднім атестаційним листом).
9. Оцінка професійної кваліфікації і ділових якостей працівника, результати голосування (записується одне з рішень атестаційної комісії):

- відповідає займаній посаді (бібліотекаря, бібліотекаря II категорії, бібліотекаря I категорії, провідного бібліотекаря, завідувача бібліотеки);
- відповідає займаній посаді (бібліотекаря, бібліотекарі II категорії; бібліотекаря I категорії, провідного бібліотекаря, завідувача бібліотеки) за умови виконання рекомендацій комісії з повторною атестацією через рік;
- не відповідає займаній посаді (бібліотекаря, бібліотекарі II категорії, бібліотекаря I категорії, провідного бібліотекаря, завідувача бібліотеки).

10. Рекомендації атестаційної комісії (з указанням мотивів рекомендацій)

адресовані керівнику закладу і можуть стосуватися:

- питання заохочення працівника, у разі його якісної роботи;
- умов, які мають бути виконані протягом року, у разі атестації за умови повторної атестації через рік: підвищення кваліфікації, фахова перепідготовка працівника, конкретні вимоги щодо покращення якості роботи;
- переведення працівника на іншу посаду, або звільнення з роботи у разі невідповідності працівника займаній посаді.

11. Зауваження, пропозиції працівника, який атестується (заповнюється працівником, який проходив атестацію).

Голова атестаційної комісії

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Секретар атестаційної комісії

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Члени атестаційної комісії _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Дата проведення атестації _____

З атестаційним листом ознайомився/лась (дата ознайомлення з атестаційним листом, особистий підпис працівника, який проходить атестацію)

ГОТУЄМОСЬ ДО АТЕСТАЦІЇ

При оформленні атестаційних листів та інших документів слід враховувати, що «бібліотекар», «бібліотекар II категорії», «бібліотекар I категорії», «провідний бібліотекар», «завідувач бібліотекою» — це назви посад, а не кваліфікаційні категорії. Бібліотекарі атестуються на відповідність посаді, яку займають.

Атестаційна комісія приймає одне із рішень:
 відповідає займаній посаді;
 відповідає займаній посаді за умови виконання рекомендацій комісії з повторною атестацією через рік;
 не відповідає займаній посаді.

Виконання рішень атестаційної комісії

Відповідно до розділу 5 Положення про проведення атестації матеріали атестації передаються керівнику закладу для прийняття рішення. Термін прийняття рішення — не пізніше двох місяців. Документом, що затверджує результати атестації бібліотекаря, є відповідний наказ керівника закладу освіти:

Зразок:

Назва навчального закладу або освітньої установи

НАКАЗ

від «___» _____ 20_ р.

№ ___

Про результати атестації бібліотекаря

Відповідно до Положенням про проведення атестації працівників установ, організацій та закладів галузі культури, затвердженим наказом Міністерства культури І туризму України від 16.07.2007 р. № 44

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити рішення атестаційної комісії закладу освіти щодо відповідності займаній посаді (назвати посаду) бібліотекаря (П. І. П.).
2. Встановити (підтвердити) відповідний тарифний розряд.
3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Керівник закладу

Підпис

ГОТУЄМОСЬ ДО АТЕСТАЦІЇ

У разі успішного проходження атестації у цьому наказі також вирішується питання щодо заохочення бібліотекаря (преміювання, нагородження, висловлювання подяки тощо).

У окремих випадках атестації бібліотекаря за умови виконання рекомендацій, наказ може бути таким:

Зразок:

Назва навчального закладу або освітньої установи

НАКАЗ

від «___» _____ 20_ р.

№ ___

Про результати атестації бібліотекаря

Відповідно до Положенням про проведення атестації працівників установ, організацій та закладів галузі культури, затвердженого наказом Міністерства культури і туризму України від 16.07.2007 № 44

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити рішення атестаційної комісії закладу освіти щодо відповідності займаній посаді (назвати посаду) бібліотекаря (П. І. Б.) за умови виконання рекомендацій (визначаються конкретні рекомендації, які належить виконати бібліотекарю, терміни їх виконання).
2. Підтвердити відповідний тарифний розряд.
3. Провести позачергову (повторну) атестацію бібліотекаря (П.І.Б.) через рік.
4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Керівник закладу

Підпис

При атестації з рішенням «не відповідає займаній посаді» вирішується питання про переведення бібліотекаря на іншу посаду чи роботу. Це відбувається лише за письмовою згодою працівника і також відображається у наказі.

У разі незгоди бібліотекаря з пониженням посади або зміни роботи, працівник звільняється з роботи за дотриманням законодавства України про працю.

Укладач: В.В. Кутько,
методист з бібліотечних фондів КМНМЦ

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

Л.Й.Самойленко,
завідувачка бібліотеки ліцею №4
О.С.Турбаба,
провідний бібліотекар ліцею №4

**«ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПРОВЕДЕННІ
БІБЛІОТЕЧНИХ УРОКІВ». МАЙСТЕР-КЛАС.**

*Не навчайте дітей так, як навчали вас, -
вони народились в інші часи...
(народна мудрість)*

Одне з найважливіших завдань сучасної школи – навчити учнів учитися, тобто організувати власну навчальну діяльність, шукати, переробляти й створювати інформацію, володіти прийомами розумової праці та комунікації. Для досягнення цієї мети особливо важливо сформувані в учнів інформаційні вміння: розуміння тексту, володіння логічними прийомами роботи з ним, вільне орієнтування в потоці інформації, уміння працювати з довідково-бібліографічними джерелами.

Уже давно сказали, що нове – це не витискання старого, а інша якість діяльності. Останнім часом до сфери науково-методичної роботи вводиться поняття «бібліотечна інновація» як відображення орієнтації бібліотеки на безперервний розвиток у відповідності до мінливості учнів.

Бібліотечна інновація – це оригінальна, нестандартна ідея, методика, проект, які виходять за межі існуючих канонів та традиційних форм і відображають новий підхід до змісту й організації бібліотечного обслуговування, до технології управління бібліотекою.

Бібліотекарі повинні урізноманітнювати форми роботи щодо залучення учнів до бібліотеки, систематичного читання, активізації їх пізнавальної діяльності, формування самостійних умінь та навичок.

Першим і надзвичайно важливим етапом на шляху формування інформаційних умінь учнів є бібліотечні уроки (заняття), під час яких закладаються основи бібліографічної грамотності.

Назва бібліотечно-бібліографічного заняття «бібліотечний урок» не означає, що таке заняття завжди і повною мірою має відповідати вимогам традиційного шкільного уроку. Проте знання та застосування бібліотекарем законів дидактики, сучасних навчальних технологій і методик сприятиме досягненню навчальних цілей в опануванні учнями програмового змісту та формуванні необхідних умінь і навичок компетентного читача й успішного учня.

Працюючи над розробками бібліотечних занять, бібліотекарі виходять з того, що вони призначені, в першу чергу, для учнів і покликані підготувати їх до самостійної роботи з джерелами інформації. А це означає, що ці заняття не повинні бути перенасиченими спеціальними та суто професійними знаннями. Заняття потрібно будувати таким чином, щоб вони були доступні за змістом і цікаві. У викладенні матеріалу повинні активно використовуватися наочні методи, різні інформаційні джерела, електронні продукти. Відомо, що найгірше засвоюються знання, подані учням у готовому вигляді.

Понад 2400 років тому Конфуцій сказав: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу, я пам'ятаю. Те, що роблю, я розумію.»

Отже, ефективними навчальні заняття будуть лише тоді, коли вони передбачатимуть активну участь учнів, спонукатимуть їх до самостійного дослідження, здобування знань, «відкриттів».

У зв'язку з цим для більшості тем потрібно передбачати **практичні завдання**, під час виконання яких учні матимуть змогу застосовувати та демонструвати свої бібліографічні вміння, наприклад, складати описи документів для каталогу, аналітичні описи документів, добирати джерела інформації за темою, складати списки використаної літератури, виконувати бібліографічні довідки.

Плануючи бібліотечні уроки, потрібно використовувати різні форми проведення занять:

- урок - екскурсія
- урок - захист проекту

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

- урок - прес – діалог
- урок – конференція
- урок – практикум
- урок – мозаїка
- урок – диспут
- урок – пошук
- урок – фантазія
- урок – казка

Існує безліч інноваційних технологій:

- проблемного навчання
- ігрового навчання
- особистісно-зорієнтованого навчання
- розвивального навчання
- розвитку критичного мислення
- програмного навчання
- інтерактивного навчання
- проектна технологія
- колективного творчого виховання

У своїй роботі ми не можемо використовувати тільки одну з них, або всі одночасно.

З цими технологіями треба детально ознайомитися, пристосувати їх до своєї роботи. Можна використовувати елементи різних технологій.

Сьогодні ми хочемо детальніше зупинитися на інтерактивній технології.

Слово “інтерактив” прийшло до нас з англійської мови від слова “interact”, де “inter” взаємний і “act” - діяти. Таким чином інтерактивний - здатний до взаємодії, діалогу.

Інтерактивне навчання - це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету - створити умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Кредо інтерактивного навчання:

Те, що я чую, я забуваю.

Те, що я бачу й чую, я трохи пам'ятаю.

Те, що я чую, бачу й обговорюю, я починаю розуміти.

Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок.

Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром.

Існує багато прийомів інтерактивного навчання:

- «прес»
- «мікрофон»
- «мозковий штурм»
- «ажурна пилка»
- «акваріум»
- «коло ідей»
- «карусель»
- «ґронування»
- «сенкан»
- «трансформер»
- «рекламне агентство» та ін.

Ми хочемо познайомити вас з деякими прийомами інтерактивного навчання на прикладі уроку **«Твої друзі – словники»**

Налаштовуємось на урок, де ви сьогодні будете в ролі учнів.

На початку нашого заняття, для того, щоб усвідомити важливість обраної теми, потрібно з'ясувати - для чого ж нам потрібні словники. У цьому допоможе метод «Прес». Кожна група готує відповідь на питання, користуючись наведеною схемою

Метод “Прес”

Для чого нам потрібні словники?

Я думаю...

Тому, що....

Наприклад...

Отже...

Мікрофон

Уявімо, що у нас в гостях телебачення.

(Бібліотекар з мікрофоном пропонує кожній групі стисло висловитися про словники)

- На вашу думку, словники – це...
- Чи часто вам доводиться користуватися словниками?
- За яким принципом розташовані слова у словнику?
- До якого словника ви б звернулися для того, щоб з'ясувати значення слова «бібліотека»?
- Які словники вам стануть у нагоді під час подорожі до Канади?
- Які види словників вам відомі?

Дякую, саме це питання ми далі й обговоримо.

Групування

У нашій бібліотеці велика кількість словників і нам би не завадило їх класифікувати за видами.

Як відомо, словники розподіляються таким чином:

Зараз кожна команда отримує картки з назвами словників, які є в нашій бібліотеці. Ваше завдання – розмістити їх по групах, утворивши велике словникове **гроно**.

Практична робота “Подорож до словників”

«Не бійтесь заглядати у словник»..., - говорив поет.

Ми вже так багато згадували про словники – тож настав час звернутися до цих джерел мудрості. На вас чекає практична робота. Кожна команда отримує завдання й розпочинає пошукову роботу зі словниками.

1 група

- 1) Переклади українською слова:
изворотливый, опрометчивый, издержки
- 2) Як правильно поставити наголос у словах
каталог, пересічний

2 група

- 1) Пояснити різницю між словами : *школа, гімназія, ліцей, колегіум.*
- 2) З’ясуй значення слів *фестиваль, епіграф, кворум.*

3 група

- 1) Доберіть синоніми до слів *словник, книголюб, щирість, дружній.*
- 2) З’ясуйте довжину Дніпра, висоту Говерли та кількість мешканців міста Кременчука.

Рекламне агенство

Тобі подобається дзюрчання весняного струмка? А коли співають пташки у гаю? А коли звучить чарівна музика? Подобається тобі, коли весняний ліс нагадує барвисту веселку? Усе це можна порівняти з красою української мови, бо вона одна з наймелодійніших і найкрасивіших у світі. Пишайся своєю мовою, збагачуй її та не засмічуй! А допоможуть тобі в цьому наші друзі – словники !

Рекламні агенції «Хочу все знати» ,

«Роби як ми», «Ми знаємо як»

прорекламують словники, якими вони

користувалися під час практичної роботи так, щоб викликати зацікавленість до користування ними.

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

Сенкан

Розумію: для того, щоб створити вірш, потрібно мати дар від Бога... Але, може, така форма написання віршів допоможе комусь висловитися. Мова піде про сенкан – східний стиль написання віршів. Освоїти його зовсім не складно, навіть більше того, - це корисно!

Сенкан допомагає узагальнити інформацію, схоплювати складні ідеї та формулювати їх декількома словами. На його написання потрібно всього кілька хвилин...

Сенкан не обов'язково повинен мати ритм і риму. Це вільний твір. Ну і ще одна умова: слова не повинні повторюватися і бути спільнокореневими.

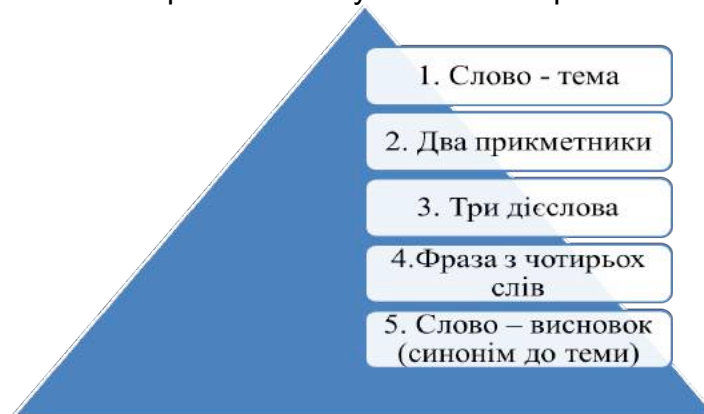

Схема написання сенкану перед вами (слайд)

Пропоную кожній групі скласти сенкан про словник. Як приклад - сенкан про мову:

1. Мова
2. Рідна, барвінкова
3. Переливається, єднає, дзвенить
4. Вона – єдина й найцінніша
5. Доля

Трансформер

Уявіть, що ви - словник, складіть монолог словника

Я – словник
Я хочу...
Я люблю...
Я мрію...
Я бажаю...

І на закінчення нашого заняття вправа «Незакінчене речення»

Мені сьогодні сподобалось...
Я змінила своє ставлення до ...
Я так і не зрозуміла...
На наступному занятті я хочу...

Л.І. Ткаченко,
завідувачка бібліотеки ЗОШ №20,

«ЙОГО СВЯТА ЛЮБОВ ДО ЛЮДСТВА». ЛІТЕРАТУРНА ПОДОРОЖ У СВІТ М. В. ГОГОЛЯ.

*Нехай буде над кожным із нас Боже благословення,
Його любов та ласка.*
Ч. Діккенс

*Україна не мала ще другого такого сина,
котрий би так повно виразив у собі
дорогі боки її народного духу*
М. Драгоманов

Мета: Поглибити знання учнів про творчість М.Гоголя, систематизувати та узагальнювати отримані знання, дослідити зв'язок письменника з Україною та показати вплив української культури на його творчу спадщину; розвивати інтерес до народних звичаїв та українського побуту; закріпити навички виразного читання; вчити учнів бачити красу в повсякденні, виховувати художній смак, повагу до героїчного минулого, батьківського дому, рідного краю.

Обладнання: Медіапроектор, книжкова виставка, костюми для учасників, начиння української хати.

Оформлення залу:**Цитати:**

1. *Мое сердце всегда останется привязанным к священным местам Родины*

Н. Гоголь

2. *Лише на дорогах України душа моя пробуджувалась*

М. Гоголь

3. *Гоголь створив духовний образ України*

Олесь Гончар**Хід заходу:****Слайд (про Україну)**

(Звучить пісня „Я люблю Україну свою ”)

Слайд (205-річчю від дня народження присвячується)

Ведучий: Микола Васильович Гоголь (1809-1852)... Геніальний митець, всесвітньо відомий майстер художнього слова.

Ведуча : 1 квітня 2014 року ми будемо святкувати знаменну дату – 205-річчя від дня народження геніального письменника Миколи Васильовича Гоголя. Останнім часом ми відкриваємо для себе справжнього Миколу Гоголя – великого мислителя, публіциста, аскета, духовного подвижника.

Ведучий: Життя і творчість М.В.Гоголя – яскравий приклад нащадкам любові до історії і культури українського народу, єднання російської і української культур, скріпленою у віках спільною долею, самою історією двох братніх народів.

Ведуча: Упродовж усього життя письменник щиро шанував рідну мову і спілкувався нею з земляками, називаючи її «мовою душі». Рідними для нього були побут, звичаї, обрядовість, чарівна природа України. Художня мова творів Гоголя живилася винятково із джерел народнопісенної творчості, в якій слово і музика, барви і ритм сплавлені воєдино.

Ведучий: За думою дума роєм вилітає; Одна давить серце, друга роздирає,
А третя тихо, тихесенько плаче, У самому серці, може й Бог не бачить.

Слайд (Т.Г.Шевченко про Гоголя)

Ведуча: Високо цінував Гоголя як “людину, обдаровану найглибшим розумом і найніжнішою любов’ю до людей” Т.Г. Шевченко.

Ведучий: Ще за життя Гоголя розпочались суперечки – російській чи українській літературі належить його творчість. Час, що минув, розпорядився так, що письменник одержав світове визнання як представник російської літератури.

*До Гоголя
Все Гоголя про Гоголя питаю –
Який він був? І в чому таїна,
Що сам собі усе про нього втаюю
Вночі він ближче, гірше завидна.*

*Всі таємниці вдень скресають льодом.
Стаєш нікчемним, гірш усіх нікчем,
Люблю його останнім перельотом
І небо замикаю тим ключем.*

*Душа летить із вірію за Гоголем
В гніздо пречистих і скорботних рук,
Душа моя відчайо незагоєна,
Її дише вслід морозом Басаврюк.*

*А в небі тихо. І немає стелі.
І тільки видно, як віддалеки
Він хмарою химерною шинелі
Зігріє нам різдвянії зірки.*

*І тільки тужно, бо недоступитись,
І тільки журно, бо нема й нема.
До неба встати. З неба зір напитись.
Душа живе ще, хоч і смерть німа.*

І.Драч.

Ведуча: Усе життя Гоголя можна назвати дорогою. Як свідчать спогади сучасників, лише в дорозі він захоплювався, відчував натхнення й приплив нових сил. Дороги вели Гоголя до Москви і Петербурга, Рима і Парижа, Гамбурга та Єрусалима. Однак усі шляхи починалися з його рідного дому, з України, сюди завжди повертався думкою і душею.

Ведучий: Недарма в одному з листів Гоголь писав: “Лише на дорогах України душа моя пробуджувалась”, а його земляк, видатний український письменник, Олесь Гончар через століття підтвердив: “Гоголь створив духовний образ України”.

Ведуча: Серце рвалося,
Сміялось - виливало мову,
Виливало, як уміло - за темнії ночі,
За вишневий сад зелений, за ласки дівочі...

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

Слайд (картинки про природу)

Ведучий: Навіть прихід у світ майбутнього письменника пов'язаний із дорогою. Є легенда, за якою Микола Гоголь народився прямо у степу на повозі, яка застрягла в березневих коліях. Мабуть, у цьому є сенс, бо, майже все життя письменник провів у дорозі. У нього ніколи не було своєї сім'ї, тому Гоголь був дуже відданий своїм батькам і сестрам.

Ведуча: Гоголь і Україна у житті і творчості завжди були разом, збагачували одне одного, переплітались і кохались. Бо не інакше як закоханість в українську природу, українців, їхні звичаї та обряди дали змогу письменнику створити чудові твори.

Слайд (назва заходу та епіграф)

Ведучий: Хто він — Гоголь? Звідки? Чим цікавий? Про що його твори?

Ось на ці та інші питання спробуємо знайти відповідь під час подорожі в світ нашого співвітчизника Миколи Васильовича Гоголя.

Слайд (відео природи України)

Ведуча: Гоголь прийшов на світ ранньої весни, коли в природі все ще тільки живе передчуттям справжнього розвою, коли глибинна сила пружинить гілки дерев, і проліски в лісах зухвалими списками прострілюють товщу торішнього листя, і лелеки роблять перші кола над рідними гніздами.

Гоголь. Чи є ще десь на землі такий край, як наша полтавська земля? Де тихі травневі ночі пливуть на крилах солов'їних пісень, де вранці на замріяній річці вмивається джерельною водою біле латаття, де в привільному степу п'янієш від пахоців різнотрав'я. Де все грає силою, родить красу й, ніби чарами зваблює, кличе до себе художника.

Диканька! Миргород! Великі Сорочинці! Тут, на берегах Псла, я народився, тут пройшло моє дитинство та юність, тут я жив серед добре знайомих мені людей - рідних та близьких, серед козаків та кріпосних, та ще серед міфічних образів - різноманітних русалок, відьом, домових, демонів з різками та копитцями, творіннями частіше комічними, ніж страшними...

Де б я не був, я завжди подумки знаходився в отчому краю, душею тянувся до Полтавських хуторів.

Ведучий. Любов до мови, відчуття слова закладалися у юного Миколи Гоголя уже з дитячих літ.

Ведуча. Пізніше він так писав про українську пісню:

Слайд (садиба у рідній Василівці)

Гоголь. "Якби наш край не мав такої скарбниці пісень, я б ніколи не зрозумів історії його, тому що не збагнув би минулого..." "Моя радість, життя моє! Як я вас люблю! Що всі

холодні літописи, в яких я тепер риюся, перед цими дзвінками, живими літописами!

Як мені допомагають в історії пісні!.." "Це народна історія, жива, яскрава, барвиста, правдива, що розкриває все життя народу".

Ведучий: Ще в студентські роки, глибоко переймаючись соціальними негараздами, М.Гоголь настроювався на таку діяльність, "щоб бути по-справжньому корисним для людства". .

Слайд (портрет Гоголя)

Гоголь. "Я палав незгасним прагненням зробити своє життя потрібним для блага держави, я жадав принести хоча б найменшу користь. Тривожили думки, що я не зможу, що мені перепинять шлях, завдавши мені глибокого суму. Я поклявся жодної хвилини короткого життя свого не втрачати, не зробивши блага",

Ведуча. Так писав палко настроєний на самопожертву юнак.

Гоголь. Для мене Україна була колискою, матір'ю, коханою, молитвою. Я дихав її повітрям у свої найсвітліші роки, бігав малим по землі, а потім згадував у далеких мандрах, як материнську ласку, як вищий дар буття.

(Звучить пісня «Чом, чом, земле моя...» у виконанні бандуриста)

Ведучий . А яка чарівна природа у „Вечорах на хуторі біля Диканьки”. Це що за дивовижа? Що це за вечори?

Читаєш їх, а в уяві: залиті сонцем простори над Пслем, шум ярмарку, звук скрипки і бубна, українські пісні. Бачимо пасічника Рудого Панька, талановитого Вакулу, недалекого підкаблучника Солопія Черевика, невгамовну Хіврю та дівчат-красунь: Параску, Ганну та Оксану.

Ведуча. У 1831 — 1832 роках вийшла з друку збірка повістей „Вечори на хуторі біля Диканьки”. Вона принесла йому літературну славу.

Слайд (картинки Панька)

(Звучить народна музика. Заходить пасічник Рудий Панько.)

Панько. Добрий день, панове. Сподіваюся, ви впізнали мене, пасічника Рудого Панька. За що мене люди прозвали Рудим Паньком, їй-бо, не можу сказати, але у нас, вибачайте, такий звичай — як дадуть люди якесь прізвисько, та навіки-віків залишиться воно. Тож заходьте до мене в гості, бо таких вечорниць, як у нас, не побачите ніде.

Рудий Панько. Якби прочитав, то попав би на Сорочинський ярмарок на свято Івана Купала, дізнався б що діється в Україні в ніч перед Різдом, почув би історію бандуриста про двох братів.

Читач. Зачекай, а хіба не ти їх написав?

Рудий Панько. Ні, друже. Талановита людина їх написала — Микола Васильович Гоголь. Але тобі ж однаково.

ВІВЧАЄМО ДОСВІД

Читач. Постривай! Уже цікаво. А скажи, чого ж ти їх розказуєш?

Рудий Панько. О, то ціла історія! Неподалік від Василівки, батьківщини Гоголя, де він провів своє дитинство, розкинулась Диканька — родове гніздо Кочубеїв, овіяне давніми легендами, із старим дубовим лісом, в якому любив гуляти молодий панич. Цей дорогий йому куточок і став місцем подій ряду повістей Гоголя і самобутнього назвою його збірки. Оповідати далі?

Читач. Так, прошу.

Рудий Панько. Автор забажав залишитися інкогніто. Так йому, чув я, порадив товариш. А — його псевдонім. Кажуть, що Панько — це від діда автора, Афанасія Панасенка, скорочено — Панька, а Рудий — бо мав руде волосся.

Читач. Ото диво! Бачу, автор твій — чоловік розумний...

Рудий Панько. Розумний і старанний, а ще й працьовитий. Щоб все це написати, він просив матір, друзів, знайомих, щоб у листах повідомляли йому про звичаї, обряди, що були на українських землях. Багато книжок перечитав він на ці теми. Казав, що це йому конче потрібно. Тепер я зрозумів навіщо. Бо про все; Україну, українців, пісні їх, легенди — все це мені доручено переповісти.

Читач. Гарно розказуєш. Може, і мені хоч одну історію переповіси?

(В інсценізації беруть участь дійові особи: Вакула, Оксана, Чорт, Солоха, Пацюк, Одарка).

Слайд (зимова ніч з рипінням снігу)

Ведучий (читає). Останній день перед Різдвом пройшов. Зимова ніч настала: засміялися зорі, місяць поважно піднявся на небо посвітити добрим людям і всьому світу. Мороз дужчав, але було так тихо, що рипіння під чоботом чулося за півмилі.

Ще жоден гурт парубків не з'являвся під вікнами хат, місяць лише зазирає у них крадькома, ніби викликаючи прибраних дівчат вибігти скоріше на рипучий сніг...

(Звучить музична композиція на сопілці)

Вакула. Якби мені не тиночки та не перелази, я ходив би до Оксани по чотири рази. Гарна дівчина, красуня, я її кохаю, але вона мене зовсім не помічає.

Оксана. А я дівчина рум'яна, я веселая Оксана. Біля мене хлопці в'ються, через мене часто б'ються. Я подобаюсь їм дуже, а вони мені байдужі. І сама собі гуляю, нікого не помічаю.

(Заходить Оксана із дзеркалом в руках).

Оксана. І чого це людям здумалось торочити, що я гарна? Брешуть люди, я зовсім не гарна. Хіба чорні брови мої і очі вже ж такі, що рівних їм на світі немає? Що ж гарного в цих губах? Хіба ж такі гарні мої коси? Я бачу тепер, що я зовсім не гарна.

(Тихо входить Вакула.)

Вакула. Чарівна дівчина. І не вихваляється нітрохи.

Оксана. (Відходить від дзеркала, скрикує.) Ні. Гарна! Он яка гарна! Диво!

Вакула. Чудна дівка! Не намилиється собою, та ще й хвалить себе вголос.

Оксана. (Повернулася і побачила Вакулу.) А ти чого сюди прийшов? Хочеш, щоб вигнала за двері лопатою?

Вакула. Не сердься, Оксано! Дозволь хоч поговорити, хоч подивитися на тебе!

Оксана. Хто тобі забороняє? Говори і дивись. *(Сідає на лавку.)*

Вакула. Дозволь мені сісти коло тебе...

Оксана. Сідай, тільки не близько...

Вакула. Не любиш ти мене, Оксано. Все граєшся зі мною... Скажи мені врешті, що на серці у тебе?

Оксана. Ой-ой-ой, який гарячий! *(Відступає, дивиться на Вакулу.)* А чи правда, що твоя мати відьма?

Вакула. Що мені до матері? Ти мені і батько, і мати, і все, що є найдорожчого в світі.

Оксана. Бачиш, який ти! *(Пауза.)* Але ж дівчата не приходять... Вже й поколядувати час.

Вакула. Бог з ними, моя красуне! Скажи ж мені відверто... Не на сміх...

Оксана. З дівчатами, мабуть, парубки прийдуть. Підуть ляси! Наговорять побрехеньок цілий міх, отоді то, козаченьку, буде сміх...

Вакула. Так тобі весело з ними?

Оксана. Та все ж веселіше, ніж з тобою! О! Хтось постукав. Мабуть, дівчата.

(Виходить).

Вакула. Чого я ще чекаю? Вона збиткується з мене. Я їй так само дорогий, як іржава підкова.

Слайд (відео із фільму «Ніч перед різдвом»)

(Заходить гурт дівчат і хлопців.)

Колядники. Панове господарі! Добріі люди! Дозвольте поколядувати! Святого вечора вшанувати коло чесної господині вашої...

Оксана *(вклоняється)*. Спасибі. Раді слухати. Ласкаво просимо.

Колядники. *Ми прийшли вас привітати*

*І про свято розказати,
Про святе Різдво Господнє,
Проспівати вам сьогодні.*

(Гурт виконує пісню «Добрый вечер, пане господарю».)

*Хай щастить вам, добрі люди,
І панує мир повсюди.
Будьте дужі і здорові,
Живіть в злагоді й любові.*

Оксана. Спасибі.

Колядники. Дай, Боже, і на той рік діждати!

Оксана. Спасибі за честь, за шану. Не поцурайтеся нашої дяки.

(Нагороджує міхоношу)

Колядники. Спасибі велике. *(Збираються йти)*

Оксана. Та ви б спочили трохи... Сідайте, гостями будете.

Гриць *(до Вакули)*. Де ж ти був? Ми тебе шукали.

Вакула. Де був, там нема.

Хлопець 1. Та у нас без тебе і свято не свято...

Хлопець 2. Диви, то перше заводієм був на коляді, а тепер...

Хлопець 3. Що з тобою сталося?

Хлопець 4. Чи не наврочив хто?

Гриць *(під час розмови щось шепоче дівчатам. До хлопців)*. Чого ви вчепились до чоловіка, як реп'яхи до клоччя?! Мо, людина не на ту ногу встала... або наслано...

Од арка. А ми зараз тую насилку та й знімемо...

(Гурт виконує жартівливу пісню «Грицю, Грицю»...)

Оксана *(до Одарки)*. Ой, а які в тебе нові черевички!!! Ой, які хороші! І з золотом! Добре тобі Одарко, є у тебе така людина, що все тобі купує! А мені нікому дістати такі славні черевички!

Вакула. Не сумуй, моя мила Оксано! Я дістану тобі такі черевички, яких і у панночок немає.

ВІВЧАЄМО ДОСВІД

Оксана. Ти? Подивлюся я, де ти візьмеш такі черевички, котрі змогла б я надіти на свою ногу! Хіба ті, що носить сама цариця.

Одарка (сміється). Бачиш, яких захотіла!

Оксана. Так-так! Будь свідком: якщо коваль Вакула принесе такі ж черевички, які носить цариця, вийду заміж за нього тієї ж хвилини. Таке моє слово.

Вакула (невесело махнув рукою). Прощавай, Оксано! Дури кого хочеш, а мене не побачиш більше на цьому світі.

Усі. Куди ж ти, Вакуло?

Вакула. Прощавайте. Дасть Бог, побачимось на тому світі, а на цьому вже не гуляти нам разом. Не згадуйте лихим словом...

(Вакула виходить, за ним – дівчата).

Слайд (відео «відьма верхи на мітлі»)

Ведучий. Через димар хати Вакули піднялася відьма верхи на мітлі.

Слайд (відео « Солоха через димар влітає в хату»)

Це була його мати – Солоха.

(Солоха влітає на мітлі й нашттовхується на мішки. За нею стрибає Чорт).

Солоха. Мішки Вакула приніс. Хай сам їх і винесе.

Чорт (стрибнув до Солохи). Дозвольте ручку, пані.

Солоха. Візьміть!

Чорт (цілує руку). Ох!

Вакула. Відчини!

Чорт. Стукає хтось?

Вакула. Відчини!!!

Чорт. Це коваль! Чуєш, Солохо! Куди хочеш, ховай мене!

Солоха. Лізь у мішок! *(Виходить).*

(З'являється засмучений Вакула).

(Голос Оксани : якщо дістанеш такі ж черевички, які носить цариця, я тебе щиро покохаю, вийду заміж за тебе тієї ж хвилини.)

Вакула. Невже не зникне з пам'яті моєї ця негідна Оксана? Не хочу думати про неї! *(Побачив мішки).* Навіщо тут ці мішки? Завтра ж свято. Занесу їх куди небудь.

Вакула. *(Хоче підняти мішок).* Але ж які важкі... Що я за баба: скоро буду від вітру хилитися! Не дам нікому сміятися над собою! Ще нічого не пропало. Спробую один засіб: піду до пузатого запорожця Пацюка. Кажуть, він знає всіх чортів і може зробити те, що забажає. *(Виходить із мішком за спиною).*

Слайд (відео «Вакула іде до Пацюка»)

Оповідач. Цей пузатий Пацюк був колись запорожцем, але чи вигнали його, чи сам утік із Січі, – цього ніхто не знав.

(Пацюк сидить і їсть галушки. За його спиною з'являється Вакула з мішком за плечима).

Вакула (кланяється). Я до твоєї милості прийшов, Пацюк.

(Пацюк підняв голову і знову почав їсти

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

галушки).

До тебе прийшов, дай Боже тобі усякого добра. Пропадати доводиться мені, грішному. Нічого не допоможе мені на світі. Що буде, те буде. Доводиться просити допомогу в самого чорта. (*Пацюк підняв голову і знову почав їсти галушки*). Що ж, Пацюк, як мені бути?

Пацюк. Коли потрібен чорт, то і прямуй до чорта. (*Продовжує їсти*).

Вакула (*кланяється*). Розкажи хоч як потрапити на цю дорогу.

Пацюк. Тому не треба далеко ходити, в кого чорт за плечима стоїть.

(Виходить).

Вакула. Що? (*Опускає мішок, з якого вивільняється Чорт*). Про що це він каже? (*Задумується*).

Чорт (*обнімає Вакулу*). Це я, твій друг, усе зроблю для товарища! (*У ліве вухо*). Грошей дам скільки захочеш. (*У праве вухо*). Оксана буде сьогодні вже твоя.

Вакула . За таку ціну я на все буду готовий.

Чорт. А ти знаєш, що в нас без договору ніщо не робиться.

Вакула . Згоден. Якщо у вас кров'ю розписуються. Стривай же ж, зараз дістану цвях з кишені.

Чорт. Відпусти, Вакуло, пожартував і досить.

Вакула . Постривай же, голубе. Будеш знати, як добрих людей на гріхи підводити.

Чорт. Відпусти. Все, що хочеш для тебе зроблю. Тільки відпусти душу на покаяння.

Вакула. Згоден! Тепер я знаю, що робити. Вези мене в цю ж мить на собі! Чуєш? Та лети, як птаха!

Чорт. Куди?

Вакула. В Петербург, прямо до цариці! (*Зникають*).

Слайд (Чорт із Вакулою)

Ведучий. Мов вихор, нісся Чорт із Вакулою назад. Миттю опинився коваль біля своєї хати. Тут, вхопивши хворостину, тричі ударив нею Чорта, і той стрімголов кинутся втікати. Після цього Вакула зарився в сіно і проспав до ранку. (**Заходить стурбована Оксана**).

(Звучить музична композиція на сопілці)

Оксана. А що, коли він і насправді пішов і вже ніколи не повернеться в село? А що, коли зважиться на щось страшне? Чого доброго! Адже він так любив мене...

Слайд (Полтавська земля)

Панько. «Вечори на хуторі біля Диканьки» — то наша з вами Полтавщина. Тут Василівка і Диканька, Сорочинці і Миргород, Гадяч і Опішня, Полтава та їхні мешканці. Батьківський край Гоголя — це чарівна полтавська земля — степове марево, бджоли над гречкою, дубові гаї, тиха течія річок в берегах неймовірної краси.

Гоголь. Коли я приїздив у рідну Василівку, виходив на вулицю послухати, як співають парубки та дівчата. Я записував собі народні пісні, милувався чудовою українською природою.

Слайд (відео-кліп, звучить пісня «Ніч яка місячна»)

ВИБЧАЄМО ДОСВІД

Ведучий. Земля України вигодувала, виховала Гоголя і не лише фізично, а що важливіше — духовно, з дитинства наділивши його красою своєї поезії, буянням пісенної творчості, епічною величавістю дум, фантастикою казок, барвистістю образністю. Українська душа Гоголя розкривається перш за все у пейзажних замальовках.

Слайд (відео з музичним супроводом «місячна ніч», уривок «Знаете ли вы украинскую ночь»)

Ведуча. Гоголівські пейзажні замальовки чарують. Читаєш їх із особливою насолодою. У його описах зливаються воедино зорові та слухові враження, здається, що Гоголь розсуває рамки Всесвіту, а у тебе виростають крила, і побачивши все це, ти відчуваєш легкість польоту.

Слайд (з музичним супроводом, учень читає уривок «Чуден Днепр...».)

Ведучий. Тільки той, хто закоханий у свою землю, міг з таким захопленням писати: «А воздух! А гливи! А розги! А соняшники! А паслины! А цибуля! А вино хлебное... Тополы, груши, яблони, сливы, вареники, борщ, лопух! Это просто роскошь!» І як тут не повірити Івану Буніну, який писав: «Прекраснее Малороссии нет страны в мире».

(Хлопчик з кобзою виконує пісню «Їхав козак за Дунай...»)

Ведучий. Письменник змальовує життя українського селянства, розкриває чисту, світлу душу українця, його мрію про щастя, використовуючи елементи фантастики, загадковості, таємничості.

Ведуча. Українську природу, українські обряди, українські свята — все це майстерно змалював Гоголь у повістях "Сорочинський ярмарок", "Вечір напередодні Івана Купала", "Страшна помста", "Ніч перед Різдом", "Майська ніч, або Утоплена"
(Заходить Гоголь.)

Слайд (відео «Сорочинський ярмарок»)

Гоголь. Ви хочете почути про ярмарок? Та це ж справжнє диво! Боже ти мій, господи. Чого тільки нема на тому ярмарку? Колеса, скло, дьоготь, тютюн, ремінь, цибуля, крамарі всякі, так, що хоч би в кишені було рублів із тридцять, то й тоді б не закупив усього ярмарку. Воли, мішки, сіно, цигани, горщики, баби, пряники, шапки — все яскраве, строкате, безладне, метушиться купами і снується перед очима. Галас, лайка, мукання, мекання, писк, рев — все зливається в один гомін, різноголосі балачки потопляють одна одну, і жодне слово не вихватиться і не врятується від цього потопу.

Ведуча. О, це саме той гарячий серпневий день тисяча вісімсот... одним словом той день, коли Солопій Черевик разом зі своєю невгамовною жінкою та дочкою-красунею їхав на Сорочинський Ярмарок.

Гоголь. Заждіть, заждіть ..., чую, що наближається щось цікаве. Ось, наче голос Солопія Черевика. Це, мабуть, знову він із своєю Хіврею гризеться...

(Чути голоси Черевика і Хіврі.)

Черевик. Ну, жінко! А я знайшов жениха для нашої дочки...

Хівря. Оце якраз до того тепер, щоб женихів шукати. Дурень, дурень! Тобі, мабуть, і на роду написано залишатись таким. Де ж це ти бачив, де ж це ти чув, щоб добрий чоловік бігав тепер за женихами? Ти б краще подумав, як пшеницю з рук збути; добрий, мабуть, і жених там! Думаю, обірваніший за усіх голодранців.

Черевик. Еге, як би не так! Подивилась би ти, що то за парубок!..А як сивуху добре п'є.

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

Хівря. Оце так! Йому якщо п'яниця або швендя якийсь, так і його масті. Я заприсягтися готова, якщо це не той самий шибеник, який причепився до нас на мосту...

Черевик. Що ж, Хівре, хоч би і той самий, чим же він шибеник? Я не бачу в ньому нічого поганого, парубок хоч куди! Хіба що заліпив на мить образину твою гноєм.

Хівря. Еге. Та ти, я бачу, і слова не даєш мені мовити... Що ж це таке... Мабуть, ще й хильнути встиг, нічого не продавши.

Черевик. Та йди к бісу! Оце тобі й весілля. Доведеться відмовити доброму чоловікові ні за що ні про що. Господи, боже мій, за що така напасть на нас грішних.

Панько. Ось такий ярмарок із його яскравими комічними героями щоосені спостерігав Микола Васильович у рідній Василівці, невеликому селі батьків, Марії Іванівни та Василя Панасовича.

Гоголь. З юних літ я мріяв про прекрасне життя могутніх, патріотичних людей. „Немає почуття прекраснішого, ніж любов до Батьківщини; зраду їх ніщо не може ні спокутувати, ні виправдати”.

Ця думка мене не полишала упродовж усього життя.

(Звучить музична композиція на сопілці)

Оксана. Що це зі мною. Сама я не знаю .

З кожним на світі таке буває.

Я у собі розібратися хочу,

Що так у грудях болить і серце тріпоче?

(З'являється Вакула).

Вакула. Поглянь, які я тобі приніс черевички!

Оксана (радісно). Ай!

Вакула. Ті самі, що їх носить цариця.

Оксана. Ні, ні! Мені не треба черевичків! Я і без них тебе люблю!

(Кобзар виконує пісню «Будем жити, будемо любити землю...»)

Ведуча. Творчість Миколи Гоголя - великого полтавця - є близькою людям усіх національностей. «Україна не мала ще другого такого сина, котрий би так повно виразив у собі дорогі боки її народного духу» (М. Драгоманов)

Ведучий. Хоча твори письменника вже 205 років, після смерті автора, живуть власним життям, інтерес до них не спадає, а навпаки, творчість М. Гоголя знаходить у світі все нових шанувальників та дослідників

Ведуча. Життя Миколи Васильовича Гоголя - приклад високого служіння Мистецтву.

Ведучий. Його величне слово і сьогодні доходить до самого серця і викликає в ньому високі почуття. Твори Гоголя пробуджують у людині людину. Його повість "Тарас Бульба" нагадує нам про те, що ми – нащадки давнього козацького роду і маємо бути вірними синами України, яким був і сам Гоголь, наш геніальний співвітчизник.

Ведуча. І напевно, радіє на небесах його душа, бачачи нас вільними, незалежними, гордими за свою землю, гідними слави дідів і прадідів своїх, які прагнуть духовності і пам'яті своїх нащадків.

Ведучий. Тож намагаймося увійти у неповторний світ цього генія, читаймо й перечитуймо твори великого Вчителя, відчуймо їхню багатогранність та чарівну красу.

(Фінальна пісня Ірини Білик «Хай живе надія»)

V. V. Бондаренко,
завідувачка бібліотеки гімназії №5

«КНИГА ПРО КНИГУ» (СТВОРЕННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ КНИГИ). БІБЛІОТЕЧНИЙ УРОК ДЛЯ УЧНІВ 4-Х КЛАСІВ.

Мета: ознайомити дітей з історією виникнення книги, поповнити словарний запас молодших школярів, навчити працювати зі словниками, повторити елементи, з яких складається книга, виховувати у дітей бережливе ставлення до книги.

Обладнання: виставка словників, дитячі малюнки, роздатковий матеріал, комп'ютерна презентація, відеоролик «Найкращі бібліотеки світу».

Хід уроку:

Сторінка 1.

Вступне слово.

Бібліотекар пояснює тему, мету та завдання уроку.

Один мислитель якийсь сказав, що книжки – це вікна, через які душа дивиться у світ. Здавалося б, проста, але в дійсності дивна річ – книга. Усе життя людини пов'язане з нею. Протягом тисячоліть люди набували знань, вивчали навколишній світ, узагальнювали практичний досвід. Та щоб онуки скористалися здобутками дідів та прадідів, треба було знайти спосіб зберігання досвіду попередніх поколінь. Виникає потреба фіксації людської думки, здійснити яку можна лише за допомогою певної системи знаків – за допомогою письма. Первісні люди, щоб запам'ятати місце перебування, напрям руху мисливців, сигналізувати про наявність якихось предметів або істот на тому чи іншому місці, використовували зламані гілки дерев, укладені в певному порядку стріли, камінці тощо. Це були перші кроки людини передати інформацію за допомогою знаків.

Як же виникла книга? На це питання нам допоможуть знайти відповідь наші дослідники.

Сторінка 2. Кіпу

Перший дослідник. У древніх інків було поширене вузликове письмо – кіпу. До грубої мотузки чи до ціпка прив'язували кольорові шнурки і нитки різної товщини. На них в'язали вузлики – прості, подвійні тощо. Від кольору, довжини шнура або нитки, від того, простим чи складним вузликом його зав'язано, від кількості вузликів на кожному шнурі залежало значення, зміст зробленого в такий спосіб запису. Індіанці виготовляли різнобарвні нитки: одноколірні або й двох чи більше кольорів. І простий, і мішаний колір мали своє особливе значення. На різних нитках зав'язували різні вузлики – у певному порядку, але не завжди однаково. «Кіпу» й означає «зав'язувати вузлик». Залежно від забарвлення ниток та порядку, в якому було зав'язано

вузлики, індіанці встановлювали (читали), про що саме йдеться. Жовта барва означала золото, біла – срібло, червона – воїна, зелена – маїс. Індіанці могли підрахувати все, проте самі слова чи якусь історичну подію вони вузликами передати не могли. Зруйнувавши державу інків іспанці, проте, не могли остаточно знищити вузликове письмо. Навіть за наших часів перуанські пастухи користуються лічильними шнурами, схожими на кіпу.

Вчитель пояснює значення прислів'я «Зав'язати вузлик на пам'ять».

Питання до учнів: де в повсякденному житті ми зустрічаємося з такими вузликами? Діти демонструють плетені вироби з ниток.

Сторінка 3. Вампум

Другий дослідник. Щось схоже бачимо і в племені ірокезів – їхнє «письмо» називалося «вампум». Вампум – це стрічка або пасок з ниток, на які нанизано кольорові черепашки різні за формою й розміром. Траплялося, що вампум налічував по шість-сім тисяч черепашок. Черепашки білого кольору означали щастя, здоров'я. Черепашки темного кольору – горе, хворобу, ворожнечу і навіть смерть. Нанизані на нитки черепашки утворювали хитромудрі візерунки певного змісту.

Діти демонструють вироби з черепашок або мушлей.

Сторінка 4. Піктографія

Третій дослідник. Мине ще багато років, поки людина уперше намалює ще невправною рукою якийсь умовний знак. Надзвичайно важливою подією людського суспільства стає малюнок, який стає розповіддю, піктограмою. Слово «піктографія» походить від латинського «пиктус» - «малюю» і грецького «графо» - «пишу». Піктографія, або малюнкове письмо вважається первинною формою писемності. Піктограма – складний малюнок або серія малюнків, що ілюструють розповідь про певну подію. Це перша форма спілкування

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

між людьми за допомогою знаків. Піктограми й нині є зручним засобом взаєморозуміння між людьми, які розмовляють різними мовами. Довкола нас теж є чимало умовних знаків, до яких ми так звикли, що навіть не замислюємось над їх значенням.

Демонстрація слайдів презентації з різновидами сучасних піктограм. Діти пояснюють ці знаки.

Сторінка 5. Клинопис

Четвертий дослідник. По-різному в різних частинах Землі приходили народи до винаходу писемності і книги. І «писальний матеріал», яким вони користувалися, теж був у всіх свій. Шумери, що жили багато тисячоліть тому на родючій землі між річками Тигр і Єфрат, вирізали свої письмена на глиняних плитках. Кожна плитка являла собою сторінку. Писали по мокрій глині символи у вигляді клинців дерев'яним різцем. Такий вид письма називають «клинопис». Потім глиняні плитки обпалювали, вони ставали твердими і довговічними. З безлічі таких плиток складалася книга. Глиняні книги – одні із найдревніших книг, їхній вік близько 5000 років.

Сторінка 6. Різновиди «писального матеріалу»

П'ятий дослідник. «Писальним матеріалом» древнім людям служили камінь, на якому висікали закони і вказівки царів, листя пальми, мідні пластини, бавовняні тканини. Найдешевшими були, звичайно, книги з пальмового листя. Листя висушували і нарізали довгими і вузькими пластинами. Поверхня листя добре сприймала туш. Окремі сторінки пальмової книги прошнуровували мотузками, кінці якої прикріплювали до плетіння – добре виструганих дерев'яних дощечок.

Сторінка 7. Береста

Шостий дослідник. Наші далекі предки, жителі Давньої Русі, писали на бересті. Береста – це внутрішній молочно-білий шар кори берези, якої в навколишніх лісах було багато. Писали на бересті, точніше прошкрябували гостро відточеним металевим або кістяним стрижнем. Писати на ній – одне задоволення. Книги з берести називали «берестяними грамотами».

Відгадування ребусу

Вчитель Розгадавши ребус, ви зможете прочитати назву перших слов'янських книжок (літопис)

Київський князь Володимир відкрив школи, спеціальні майстерні, де переписували і розмножували книги. Тоді книги писали вручну. Але було це дуже довго і важко, одну книгу переписували кілька років, і називали літописами. А в часи князювання Ярослава Мудрого у Києві при Софійському соборі засновується перша у Київській Русі бібліотека.

Сторінка 8. Папірус

Сьомий дослідник. Єгиптяни використовували для писання болотну рослину – папірус. Ця рослина росла в долині ріки Ніл. Стовбури папірусу очищали від листя і кори й оголювали пухку, пористу серцевину. Її розрізали на довгі тонкі пластини, що потім укладали рядами і склеювали між собою. Мокрі листки пресували і потім, коли вони висихали, полірували поверхню пемзою або гладенькими раковинами. Папірус тендітний і під час складання швидко ламається. Тому єгиптяни склеювали кінці листів папірусу між собою і згортали в довгий сувій. Сувій - це одна із найдавніших форм книги.

Сторінка 9. Пергамент

Восьмий дослідник. Широку популярність одержали книги з пергаменту – спеціально виробленої шкіри телят і ягнят. Батьківщиною його вважається місто Пергам. За своїми якостями пергамент значно перевершує папірус, пальмове листя та інші «писальні матеріали». По-перше він набагато міцніший. По-друге, на ньому для писання можна було використовувати обидві сторони. По-третє, з нього можна було виготовляти не тільки сувії, але й окремі листки, що складали вдвічі і зшивали разом. Але пергамент був дуже коштовним матеріалом. Для виготовлення невеликого тиражу однієї книги потрібно було забити цілу череду телят або ягнят. Одна книга коштувала як великий маєток. А книг потрібно було багато.

Сторінка 10. Папір

Дев'ятий дослідник. Людина винайшла книгу, створила і матеріал для неї. Ним став папір. Винахідником паперу став китайський ханський чиновник Цай Лунь. Спосіб виготовлення паперу був дуже простий. Кору дерева, ганчір'я, бамбукову тріску кидали в кам'яну ступу і ретельно розтирали з водою, поки з усього цього не утворювалася густа кашка. Потім її рівним шаром розстеляли на велике сито. Вода стікала, а вологі пухкі волокна клали під прес і висушували. Технологія виготовлення паперу трималася китайськими майстрами в секреті багато сторіч.

Сторінка 11. Друкування книг

Десятий дослідник. В XI столітті китайським ремісником Бі Шеном було застосовано першу складальну форму для друку. Його спосіб був недосконалий, тому що літери виготовлялись вручну і були нерівними. В XIV столітті німець Йоган Гутенберг опанував цю нелегку справу і вдосконалив книгодрукування. Тепер книги можна було друкувати не одиничними екземплярами, а великою кількістю.

Сторінка 12. Український першодрукар**Одинадцятий дослідник.**

На українських землях перші друкарні виникають в другий половині XVI століття. Початок українському друкарству поклав видатний російський першодрукар Іван Федоров. 15 лютого 1574 року (440 років тому) у своїй львівській друкарні Іван Федоров закінчив друкувати книгу «Апостол», того ж року був надрукований «Буквар» - перший підручник слов'ян. Вивчивши «Буквар», школярі могли читати російською, українською та білоруською

мовами.

Фізкультхвилинка.**Австралійський дощ**

- Чи знаєте ви, що таке австралійський дощ? Ні? Тоді давайте разом послухаємо, який він. Зараз по колу ланцюжком ви передаватимете мої рухи.
- В Австралії піднявся вітер. (Потирання долонь).
- Починає крапати дощ. (Клацання пальцями).
- Дощ посилюється. (Плескання долонями по грудях).
- Починається справжня злива. (Плескання по стегнах).
- А ось град — справжня буря. (Тупіт ногами).

- Але що це? Буря стихає. (Плескання по стегнах).
- Дощ стихає. (Плескання долонями по грудях).
- Поодинокі краплі падають на землю. (Клацання пальцями).
- Тихий шелест вітру. (Потирання долонь).
- Сонце! (Руки догори).

Отже, зараз у бібліотеці сонячно, і ми готові працювати.

Сторінка 13. Структура книги (на прикладі Тематичних словників школяра) На ваших партах лежать дуже цікаві і потрібні книжки – Тематичний словник школяра. Вони допоможуть нам знайти пояснення декількох слів, які прозвучали на нашому уроці.

Робота зі словником «Тематичний словник школяра»

Діти читають пояснення слів,
записують

Словник – стор. 58

Книга – стор. 57

Бібліотека – стор. 219

Пояснення вчителя

Зошит – книга друкується на великих аркушах паперу, на яких розміщується не одна, а 4, 8, 16, або 32 сторінки майбутньої книги. Потім ці аркуші згинають по сторінках і одержують зошит.

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

Книжковий блок – складені в зошити друковані аркуші добирають у певному порядку і зшивають в так званий книжковий блок. Окремий книжковий блок вкладений в обкладинку називається брошурою.

Декілька книжкових блоків зшиваються між собою, вкладають в **обгортку** або в **оправу**. Є видання, де, крім оправи, дається додаткова обгортка, яка називається суперобгорткою. **Суперобгортка** запобігає псуванню оправи книги і прикрашає її.

Форзац – відкривши верхню кришку оправи, ми бачимо аркуш білого паперу – форзац, половина якого приклеєна до внутрішньої сторони оправи. Друга половина залишається вільною. Такий самий аркуш є і в кінці оправленої книги. На форзаці бувають орнаменти, малюнки, довідкові матеріали.

Титульний аркуш – сторінка на початку книги, на якій вміщено прізвище автора, назву книги, назву видавництва, місце та рік видання (вихідні дані), зветься титульним аркушем.

Діти демонструють зразки суперобгорток книги, виготовлені власноруч. Читають зразки своїх творів на тему: «Книга в моєму житті».

Сторінка 14. Підведення підсумків уроку.

Вчитель. Ми з вами дізналися багато цікавого з історії виникнення письма, виготовлення паперу, друкування книг. Давайте згадаємо види письма, про які говорили на уроці. Якщо правильно заповнити клітинки кросворду по горизонталі, то прочитаємо слова - відгадки по вертикалі:

1. Зшиті в одну оправу декілька аркушів паперу з надрукованим текстом.
2. Матеріал для виготовлення книг.

По горизонталі:

1. Вузликоне письмо.
2. Письмо на глині.
3. Матеріал для письма, виготовлений зі шкіри телят.
4. Письмо з використанням черепашок.
5. Матеріал для письма, виготовлений з болотної рослини.
6. Матеріал для письма, виготовлений з кори берези.

			1к	і	п	у			
2к	л	и	н	о	п	и	с		
			и						
3п	е	р	з	а	м	е	н	т	
		4в	а	м	2п	у	м		
					а				
			5п	а	п	і	р	у	с
					і				
			6б	е	р	е	с	т	а

Перегляд відео презентації «Найкращі бібліотеки світу»
Вручення дітям пам'яток-закладок «Бережи книгу!»

Н. Я. Гончаренко,
завідувачка бібліотеки ЗОШ №23

«ВІД БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОЇ ДО БІБЛІОТЕКИ ЕЛЕКТРОННОЇ». БІБЛІОТЕЧНИЙ УРОК ДЛЯ УЧНІВ 7-Х КЛАСІВ.

Мета уроку: познайомити учнів з історією виникнення бібліотек; значенням та функціями бібліотек сьогодення як інформаційних та культурних центрів; залучення дітей до бібліотеки, виховання любові до книги та читання.

Обладнання: презентація Power Point «Від бібліотеки стародавньої до бібліотеки електронної», кросворд «Бібліотека» (додаток № 1)

Хід уроку:

Бібліотекар: У спадщині, яку залишили нам народи стародавнього світу, особливе місце займають бібліотеки. Вони з'явилися дуже давно, не менше як 5 тисяч років тому. В ті часи бібліотеки виникають в країнах Стародавнього Сходу, в найбільших містах Греції та Римської імперії.

Прошло багато часу. Бібліотеки змінили свій вигляд, змінилась і книга як носій інформації, але незмінною залишається функція бібліотек зберігати людські знання та доносити їх до людей.

За словами німецького філософа Герберта Лейбніца «Бібліотеки - це скарбниця всіх багатств людського духу».

Сьогодні на уроці ми познайомимося з історією розвитку бібліотек світу.

Готуючись до нашого уроку учні класу були поділені на групи і кожна група отримала завдання дізнатись про розвиток бібліотек в той чи інший період історії людства:

I група: «Історія стародавніх бібліотек»

II група: «Бібліотеки Київської Русі»

III група: «Розвиток бібліотек у XV-XIX століттях»

IV група: «Історія бібліотек нашого міста»

І зараз ми пропонуємо вам здійснити подорож в глибину століть та познайомитися з бібліотеками тих часів. Слово надається групі, яка підготувала свої повідомлення про бібліотеки стародавнього світу.

І група «Історія стародавніх бібліотек»

Перша наша подорож в III тисячоліття до н.е.. Політичне та економічне становище цього світу було неміцним, Але культура тих часів переживала небачений розквіт. В багатьох державах надзвичайно швидко зростали міста. Такою, наприклад, була Олександрія, заснована Олександром Македонським в 332 році до н.е. в Єгипті, населення якої надзвичайно швидко зросло до одного мільйона чоловік.

Місто Пергам поступалося Олександрії тільки розміром. Але воно пишалось своїм стародавнім походженням – виникнення його, як стверджували самі пергамці, губилося в сутінках легенд.

Предметом гордості та суперництва цих двох міст були знамениті на той час бібліотеки: Олександрійська бібліотека та бібліотека Пергамського царства. Цим бібліотекам судилося довге життя. З'явившись в III столітті до н.е. вони проіснували до IV століття н.е. Обидві бібліотеки займали почесні місця в своїх містах.

Олександрійська бібліотека разом з відомим музеєм (Храмом муз) знаходилась на території палацу. Поруч будинків бібліотеки та музею знаходились ботанічний та зоологічний сади.

Бібліотека була величною. Головний круглий зал її прикрашали статуї дев'яти муз – богинь науки та мистецтва, а також мармуровий Аполон, володар та заступник мистецтва.

Згідно з відомостями, які збереглися до наших часів, Олександрійська бібліотека налічувала 700 000 одиниць зберігання.

Пергамська бібліотека спочатку займала одну з кімнат царського палацу, але дуже скоро до неї було добудовано двоповерховий будинок, де знаходилися книгосховище та читальна зала. В тому ж приміщенні володарі Пергаму зберігали художні зібрання, які привозили з різних кінців світу. Таким чином Пергамська бібліотека знаходилась поруч з музеєм

мистецтв. Зали її були прикрашені статуями богині мудрості Афіни та статуями поетів та письменників.

В пергамській бібліотеці налічувалося понад 200 000 одиниць зберігання.

В той час книгодрукування ще не існувало, тому в бібліотеках працювало багато людей, які переписували довгі папірусні свитки, а також перекладали книги з інших мов.

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

Ми дізнались як потрапляли рукописи до бібліотеки. Одні автори дарували свої твори, у інших – їх купували. Нерідко між покупцями книжок починалася гостра конкурентна боротьба.

Прикладом такої боротьби є один цікавий випадок. Власники бібліотек посперечалися, чиє зібрання краще, у кого більше рукописів, чиї вчені розумніші. В розпалі цієї сварки володар Єгипту Птоломеї заборонив вивозити папірус, із якого виготовлялися книжки, в Пергам. Там бібліотекарі та каліграфи зразу ж опинилися без роботи. Але пергамські вчені знали про матеріал, яким користувався світ, ще до відкриття папірусу.

Це була відбита, витерта та згладжена шкіра тварин, яка ввійшла в історію під назвою «пергамент». По довговічності та якості пергамент виявився в багато разів кращим за папірус, хоча, звичайно, був дорожчим. Вчені організували виробництво нового матеріалу у великих майстернях, і пергамент не тільки врятував пергамських каліграфів, але й завоював визнання книголюбів та видавців усього світу.

Бібліотекар: На жаль, історія людського суспільства це не тільки історія створення культурних пам'яток, це також історія війн і руйнування. Багато культурних цінностей було знищено під час війн, пограбувань, пожеж. У полум'ї століть зникли і стародавні бібліотеки Олександрії та Пергаму. До нашого часу збереглися тільки фрагменти будівель тих часів.

В 1974 р. представники Олександрійського університету запропонували відновити Олександрійську бібліотеку на її історичній території. У 1988 році була придбана земельна ділянка і тодішній президент ЮНЕСКО заклав

символічний перший камінь нової споруди.

Бібліотеку було відкрито в 2002 році. Вона розрахована на вісім мільйонів книг і включає також:

- залу для конференцій,
- три музеї,
- чотири мистецькі галереї,
- планетарій,
- лабораторію відновлення рукописів.

Фонди бібліотеки були надані з усього світу. Фасад бібліотеки вироблений з сірого асуанського граніту, на якому зображені зразки 120 письмових систем людства. В бібліотеці міститься дзеркало Інтернет-архіву.

А тепер згадаємо з вами пізніші часи. І надамо слово групі учнів, які підготували повідомлення про розвиток бібліотек Київської Русі.

II група «Бібліотеки Київської Русі»

Стародавня Русь... Золоті куполи виблискують на сонці над білокам'яними храмами.

Одинадцяте століття – період розквіту Київської Русі, вона одна з перших найбільших держав світу з передовою культурою.

Кияни уже в ті часи любили і цінували книгу. Київський князь Ярослав Мудрий був освіченою людиною того часу, великого значення приділяв книгам та читанню.

За літописними свідченнями, бібліотека Ярослава Мудрого – перша бібліотека Київської Русі – розташовувалася на території Софійського собору в Києві.

Князь створював бібліотеку протягом сімнадцяти років – до своєї смерті. Саме створював, а не збирав, оскільки кожен книгу доводилося перекладати з грецької, болгарської або інших мов, а потім вручну переписувати і переплітати. Ярослав був поліглотом, тому історики вважають, що він теж міг брати участь у цій кропіткій роботі. У результаті вдалося виготовити близько тисячі книг.

Кожна рукописна книга була справжнім шедевром. Паперу тоді ще не було, тексти писалися на пергаменті, який робили зі шкури молодих телят чи овець. Для створення однієї книги середнього розміру було потрібно ціле стадо телят. Палітурки виготовлялися з сап'янової шкіри і прикрашалися золотом, сріблом зі вставками з алмазів, смарагдів і перлів.

Час заснування бібліотеки невідомий.

Але у «Повісті минулих літ» про неї згадується під 1037 роком (показати книгу, зачитати цитату).

Це єдина згадка в літописних джерелах про першу бібліотеку Київської Русі. На жаль, ця бібліотека зникла і даних про книжкові скарби Ярослава немає.

У червні 1969 року на території Державного архітектурного заповідника «Софіївський музей» встановлено меморіальний знак на честь заснування в далекому XI столітті першої бібліотеки.

Але все ж, що читали наші пращури? В своїй більшості це були «Життя святих». Широко були розповсюджені *апокрифи* – полурелігійні, полупоетичні, не признані офіційною церквою твори: повісті, романи, історичні хроніки.

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

В бібліотеках також були твори енциклопедичного змісту – «Ізборники», «Шестедневи», «Фізіологи». В них були вміщені відомості з філософії, історії, географії, астрономії.

Із стародавньої бібліотеки Київської Русі дійшли до наших часів тільки 2 книги. Видані вони в книжковій майстерні Київської Софії. Це «Ізборник» Святослава 1073 року та «Ізборник» 1076 року. Це збірки енциклопедичного змісту. В них увійшли не

тільки богословські статті, але й статті з астрономії та філософії, математики та фізики, зоології та ботаніки. Вони зберігаються в Державному історичному музеї (м. Москва)

Бібліотекар: Протягом XI-XIII століть бібліотеки такого типу створювалися при соборах і монастирях України.

З появою книгодрукування в середині XVI століття відбуваються великі зміни в усьому європейському книговидаванні і, звичайно, у бібліотечній справі.

У 1573 році Іван Федоров, який вважається російським і українським першодрукарем, створив у Львові друкарню, де роком пізніше надрукував знаменитий «Апостол» (збірник описів життя святих), а у 1581 році побачила світ «Острозька Біблія» (1256 сторінок). Вона теж була надрукована Іваном Федоровим і стала взірцем для всього православного слов'янства. Її примірники купили королівські бібліотеки Швеції і Франції, що свідчило про високий рівень видання.

Друкарська справа отримала розвиток у всій Україні. Вже в першій половині XVII століття тут нараховувалося близько 20 друкарень, найбільшою з яких була друкарня Києво-Печерської лаври. Друкарні створювалися на кошти меценатів та Війська Запорозького.

III група: «Розвиток бібліотек у XV-XIX століттях»

У XV-XVII століттях в Україні з'являються бібліотеки перших навчальних закладів. Серед них: Острозька греко-слов'янсько-латинська школа, Львівський університет, а впродовж XVIII століття – бібліотеки колегій у містах: Чернігові, Харкові, Львові, Луцьку, Ужгороді.

Фактором, який сприяв культурному відродженню України, був розвиток книгодруку, що зазнав надзвичайного розквіту під впливом Петра Могили. За часів цього митрополита друкарня Печерської Лаври видала цілу серію літургійних книг кирилицею, але Петро Могила запровадив також латиницю, завдяки чому почали друкувати книжки латинською та польською мовами.

Києво-Могилянська академія – перший вищий навчальний заклад України і Східної Європи, центр освіти, науки і суспільно-політичної думки XVII-XVIII століття.

Визначну роль в системі навчання і виховання відіграла її академічна бібліотека, яку заснував перший протектор академії Петро Могила.

Академія була чи не найбільшим здобутком Петра Могили, тому він заповів їй важливу суму грошей і свою особисту бібліотеку, що складалася з книжок багатьма мовами (2131 примірник).

Різні люди підтримували своїм благодійництвом академію та її бібліотеку. Серед гетьманів найбільшим благодійником Києво-Могилянської академії був Іван Мазепа (20.03.1639-22.09.1709). Він дбав про піднесення освіти, науки, мистецтва, опікувався

Києво-Могилянською академією, в якій вбачав потужний інтелектуальний арсенал для України, її незалежного майбуття.

Іван Мазепа щороку надавав Академії 1000 золотих на стипендії, на її утримання, на поповнення бібліотеки книгами. Сам часто відвідував лекції й диспути, спілкувався з викладачами й студентами латиною, дарував книги, а церквам Академії - ікони й інше

дорогоцінне начиння.

На кінець XVII ст. бібліотека мала близько 3500 книжок. За каталогом в бібліотеці було: богословських - 525 томів, історичних - 253, філософських - 90, з риторики, поетики і граматики - 236, різних лексиконів - 69, з медицини, математики та астрономії - 76. Певне, тут переважали підручники та посібники різними мовами, передусім латиною.

Бібліотека, що комплектувалась протягом двох століть, являла собою унікальне зібрання світового значення, на якому вигострювали свій розум вихованці Академії. Вона відіграла важливу роль не тільки у формуванні знань і світогляду багатьох поколінь викладачів і студентів, а й мала вплив на розвиток української культури взагалі. Її скарби були відкриті для всіх охочих.

В правилах користування бібліотекою було записано: "... бібліотекою вчителям у всі дні й години користуватися не забороняється, а учням і іншим бажаючим - у визначені дні й години".

З фондів бібліотеки Академії розпочали своє існування книгозбірні Переяславського та Чернігівського колегіумів. А численні вихованці Академії, яким

було прищеплено любов до книги, стали невтомними збирачами власних бібліотек, які, у свою чергу, заповітами їх власників поклали початок численним бібліотекам навчальних закладів України й Росії. На жаль, бібліотека Академії не збереглася до нашого часу. Значно постраждала вона від пожеж.

Бібліотекар: Такі зміни відбувалися і в нашому місті. Тож група учнів-

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

краєзнавців підготувала повідомлення про перші бібліотеки нашого краю та про бібліотеки, які працюють в нашому місті зараз.

IV група (краєзнавці): «Історія бібліотек нашого міста»

Кременчуцьке повітове земство вперше зацікавилось розвитком шкільних бібліотек у 1889 році. В його постанові зазначалося, що для задоволення прагнень народу до світла і знань, управа пропонує асигнувати 500 карбованців на облаштування бібліотек при народних школах з правом користування ними всіх грамотних. З того часу бібліотеки почали відкриватися при навчальних закладах і зараз в кожному навчальному закладі бібліотека є обов'язковою.

31 січня 1893 року у місті Кременчуці відбулося відкриття громадської публічної бібліотеки. Вона стала однією з перших публічних читалень у повітових містах України. Як свідчить звіт бібліотеки за 1900 рік, тоді до бібліотеки приходило 440 читачів. За користування книгами сплачувалась абонементна плата.

Сьогодні відвідувачів значно більше, і користування книгами – безкоштовне. З 1936 року в пам'ять про перебування у Кременчуці письменника Олексія Максимовича Горького бібліотека носить його ім'я.

На жаль, довоєнні фонди бібліотеки не збереглися - під час Великої Вітчизняної війни читальню знищили. Її друге народження відбулося вже після визволення Кременчука – у 1944 році, коли у майже зруйнованому місті для бібліотеки вдалося знайти приміщення, а містяни почали дарувати їй власні книги..

За час існування бібліотека декілька разів змінювала своє місцезнаходження, але з 1957 року постійно функціонує у приміщенні на вулиці Леніна – там і нині працюють абонемент і читальна зала, а головний офіс центральної міської бібліотеки імені Горького зараз знаходиться на вулиці Щорса.

Сьогодні Центральна бібліотека іде в ногу з часом. Фонди її величезні – це майже 300 тисяч екземплярів, і відвідують її щорічно 22 тисячі читачів. У роботі закладу використовують електронне обладнання та Інтернет, а у юнацькому та технічному відділах відкритий безкоштовний доступ до всевітньої мережі усіх бажаючих. В цьому році бібліотека відсвяткувала своє 120-річчя.

У системі працює 10 філіалів-бібліотек, які обслуговують всіх бажаючих нашого міста.

Бібліотека-філіал № 1 обслуговує населення нашого мікрорайону. Вона розташована на вул. Івана Приходька і напередодні свого 60-річчя отримала статус «Бібліотека-музей Івана Приходька».

Для дітей в місті також працює централізована бібліотечна система, яка

носить ім'я командира батальйону народних ополченців Івана Федоровича Торубари. До її складу входять 8 філіалів дитячих бібліотек. Учнів нашої школи обслуговує філіал № 1, який також

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

розташований на вулиці ім. І.Приходька.

Бібліотекар: Плине час. Змінюються бібліотеки, змінюються їх фонди. На зміну глиняним табличкам прийшли книги з папірусу та пергаменту, багато віків задовольняють попит читачів паперові книги, а в наш час поруч з паперовими з'являються книги електронні. Як наслідок - електронні бібліотеки. Зараз в багатьох бібліотеках у читачів є можливість користування Інтернетом, можливість отримати інформацію з багатьох бібліотек світу. Але не змінюється функція бібліотеки: надавати своїм читачам можливість доторкнутися до всіх знань людства.

Сьогодні в Україні нараховується близько 40 тисяч бібліотек. Послугами бібліотек користуються більше ніж 17 мільйонів читачів.

Серед головних бібліотек країни –

Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського – це найбільша бібліотека України, головний науково-інформаційний центр держави. Входить до числа десяти найбільших національних бібліотек світу. Обсяг фондів – близько 15 млн. одиниць зберігання

Національна парламентська бібліотека України – Заснована у 1866 році як Київська публічна бібліотека. Очолює національну бібліотечну систему України. Зараз обслуговує 25 тисяч читачів. Пріоритетний напрямок діяльності - обслуговування українського парламенту.

Державна бібліотека України для дітей - головна дитяча книгозбірня України. Вона є національним книгосховищем дитячої літератури, науковим, довідково-бібліографічним, інформаційним і консультаційним центром. Заснована у 1967 році. Сукупний фонд бібліотеки становить більш ніж 500 тисяч примірників книг, журналів, грамзаписів, компакт-дисків, діафільмів та кінофільмів.

Сьогодні ми з вами зазирали тільки у невеличку шпаринку історії і сьогодення бібліотек, але я маю надію, що ви і далі будете активними читачами бібліотек і цінуватимете книгу як джерело знань (незалежно від того, який вигляд вона буде мати, чи паперовий, чи електронний).

II. Перевірка засвоєних знань: розв'язання кросворду «Бібліотека»

				Б							
				І							
3				Б							
				Л							
				І							
				О							
				Т							
				Е							
				К							
10				А							

1. Працівник бібліотеки (11 букв),
2. Матеріал для виготовлення книг в стародавньому Єгипті (7 букв),
3. Людина, яка любить читати (8 букв),
4. Заснував першу бібліотеку в Київській Русі (7 букв),
5. Журнали, газети – це ... (9 букв),
6. Засновник Києво-Могилянської академії (6 букв),
7. Всесвітня мережа для отримання інформації (8 букв),
8. Російський та український першодрукар (7 букв),
9. Стародавнє місто, яке мало велику бібліотеку (11 букв),
10. Джерело знань (5 букв)

А.Г. Андрейко,
завідувачка бібліотеки ЗОШ №31

«НАЙРОЗУМНІШИЙ». ЕРУДИТ-ШОУ ДЛЯ УЧНІВ 9-Х КЛАСІВ.

Мета: Збагатити знання учнів засобами залучення до книги. Формувати щоденну потребу в читанні книги. Сприяти духовному збагаченню особистості, підвищенню культурного рівня.

Обладнання: медіапроектор, книжкові виставки: “Книга – морська глибина”, “Довідкова література – інструмент пізнання світу”.

Хід заходу:

Запрошується по два учасники від 3-х дев'ятих класів. Кожному задається по два питання з різних галузей. За кожну правильну відповідь – 1 бал. Всі питання представлені в презентації.

Історія

1. Хто був засновником першої на Русі бібліотеки? (**Ярослав Мудрий**)
2. Хто автор слів Гімну України (**П. Чубинський**)
3. Хто був останнім гетьманом України? (**К. Розумовський**)
4. Хто з царів ліквідував Запорізьку Січ? (**Катерина II**)
5. Одне з чудес світу, яке залишилось на планеті? (**Піраміди**)
6. У 1563 р. він очолив похід на Молдавію, де потрапив у полон. Його відіслали у Царгород і там турки скинули його з вежі на гак. Три дні він висів, зачеплений ребром за гак глузуючи з ворогів і не прохаючи про помилування. Про кого це? (**Дмитро Вишневецький.Байда**)

7. Двадцять п'ять років він був невольником. Прикуті ланцюгами невольники мусли веслувати на турецькій галері. Обдуривши варту, він зміг здобути ключі й відімкнути замки ланцюгів. Невольники дочекались повернення турків,
8. Перебили команду і повернулись на Україну. Незабаром він знову був обраний Запорізьким гетьманом. Хто це? (**Самійло Кішка**)
9. Як звали першого президента України? (**Михайло Грушевський**)
10. Назвіть найдавніший літопис України. Хто його автор? (**«Повість временних лет» складена в 1113р. монахом Києво-Печерського монастиря Нестором**)
11. Як звали князя, що охрестив Київську Русь? (**Володимир Великий**)
12. Автор першої в Європі демократичної конституції? (**Пилип Орлик**)
13. Належав до гетьманського роду, до цього часу одні його вважають зрадником України, інші справжнім патріотом. Хто він? (**Іван Мазепа**)

Література

1. Короткий виклад змісту твору? (**Анотація**)
2. Основний історичний жанр слов'янської літератури. (**Літопис**)
3. Справжнє ім'я Лесі Українки? (**Лариса Петрівна Косач**)
4. Відомий письменник, що на весь світ прославив Україну і її народні традиції. (**Микола Васильович Гоголь**)
5. Як називають героя, слабким місцем якого була п'ята? (**Ахіллес**)
6. Кохану якого відомого поета звали Лаура? (**Франческа Петрарки**)
7. Літературний псевдонім якого відомого письменника збігається з назвою європейського міста? (**Джек Лондон**)
8. Хто з українських письменників був кінорежисером? (**Олександр Довженко**)
9. Назвіть село в якому народився Т.Г. Шевченко. (**с. Моринці**)
10. Який термін у літературі означає перебільшення? (**Гіпербола**)
11. Його захопили алжирські пірати, і він змушений був провести у полоні п'ять років? (**Мігель де Сервантес**)
12. З ім'ям якого східного поета пов'язано місто Нішапурі? (**Омара Хайяма**)

БІБЛІОТЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ**Географія**

1. Хто здійснив перше навколосвітнє плавання? (*Фернандо Магеллан в 1521р.*)
2. Який океан найбільший за площею? (*Тихий*)
3. Найдовша гірська система земної кулі? (*Кольдильєри – Анди*)
4. Яка найвища вершина України?(*Говерла*)
5. Скільки в Україні областей? (*24*)
6. Як називається руйнування поверхні водними потоками? (*Ерозія*)
7. Прилад, що фіксує найменші коливання земної кори. (*Сейсмограф*)
8. Найміцніший мінерал на Землі. (*Алмаз*)
9. Скільки всього кліматичних поясів на Землі? (*Дев'ять*)
10. Яка паралель найдовша? (*Екватор*)
11. Тривалість одного оберту земної кулі. (*Доба*)
12. Гори, що розділяють Європу та Азію. (*Уральські*)

Біологія

1. Найменший у світі птах? (*Колібрі*)
2. Що це: безперервний незворотній процес історичного розвитку живих організмів, внаслідок якого вони змінюються і вдосконалюються? (*Еволюція*)
3. Яка пташка носить жіноче ім'я? (*Галка*)
4. У якої тварини майже відсутній голос? (*Жирафа*)
5. Яка комаха чує ногами? (*Коник*)
6. Хто важчий – акула чи слон? (*Акула -30 тон, слон – 3 тони*)
7. Порода кішок і найзнаменитіші близнюки. (*Сіамські*)
8. Бій биків. Іспанія. Що найбільше дратує бика? Колір, рухи чи крики? (*Бику не розрізняють кольорів. Дратує все, що рухається*)
9. Зіркова подруга собака по кличці Білка? (*Стрілка, собаки, що побували в космосі*)

10. Яка тварина найшвидше бігає? (*Гепард розвиває швидкість до 100 км/год*)
11. Яка тварина спить головою вниз? (*Кажан*)
12. Проста речовина, без якої неможливе існування живих істот. (*Кисень*)

Фізика

1. Який прилад виробляє електричний струм на електростанціях? (*Генератор*)
2. Що служить робочим тілом у двигуна паровоза? (*Пара*)
3. Як називають матеріал, що не проводить електричний струм? (*Діелектрик, ізолятор.*)
4. Де в атомі міститься нейтрон? (*У ядрі*)
5. Чим вимірюється сила струму? (*Амперметром*)
6. Чому стрілка компаса завжди показує в одному напрямку? (*Діє магнітне поле Землі*)
7. Як називають лінію вздовж якої рухається тіло? (*Траєкторія*)
8. Прилад для вимірювання швидкості руху? (*Спідометр*)
9. Як називають зміну форми твердого тіла? (*Деформація*)
10. Як називають стан тіла під час падіння? (*Невагомість*)
11. Прізвище вченого, що винайшов радіо? (*Попов*)
12. Що допоможе знайти голку в копні сіна? (*Магніт*)

Підбиття підсумків першого туру. В фінал виходить два учасники з найбільшою кількістю балів.

Проходить конкурс уболівальників. Будь який художній номер від кожного класу учасників. Номер оцінюється журі. Максимальна оцінка – 3 бали. Бали додаються переможцю від класу в першому турі.

БІБЛІОТЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Мистецтво

(питання для двох фіналістів, що набрали найбільшу кількість балів).

Назви автарів шедеврів світового мистецтва:

- "Джаконда"

(Леонардо да Вінчі)

- "Сикстинська мадонна"

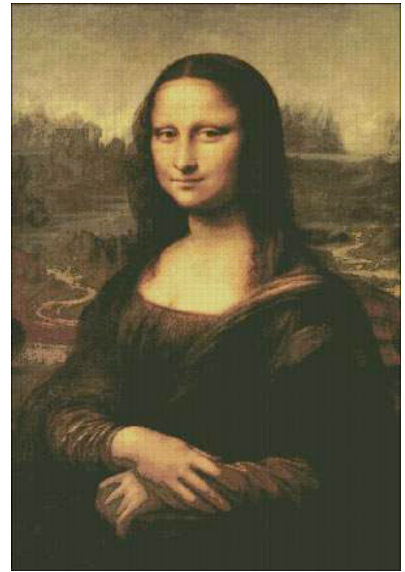
(Рафаель)

- "Запорожці пишуть листа турецькому султану"

(І. Рєпін)

- "Останній день Помпеї"

(Брюлов)

1. Автор балету "Лебедине озеро"? **(П.І. Чайковський)**
2. Яку ви знаєте оперу П.І. Чайковського за літературним твором? („**Євгеній Онегін**")
3. Видатний російський композитор, автор "Сьомої симфонії"? **(Д. Шостакович)**
4. Великий німецький композитор і органіст ХУІІІ ст., автор прелюдій?**(Бах)**
5. Хто автор 12-ти фортепіанних п'єс за назвою "Пори року"? **(П.І. Чайковський)**
6. Прізвище короля вальсів? **(І. Штраус)**

7. П. Пікасо створив “Голуба миру” в 1949, 1969 чи 1989р.? **(1949)**
8. Перший міжнародний фестиваль у Каннах відбувся в 1941, 1946 чи 1970 р.? **(1946)**
9. Видатна художниця, дівчина з полтавського села, чиї роботи потрапили в найавторитетніший музей Франції – Лувр? **(Марія Башкирцева)**
10. Прізвище видатної художниці, яка не закінчувала жодної школи? **(Катерина Білокур)**

Конкурс для фіналістів „Точка зору”

Для двох фіналістів дається 1 хвилина на підготовку виступу про свої міркування на одну з тем:

1. Для чого людина живе на землі?
2. Що я можу зробити для своєї країни?

Максимальна оцінка 2 бали.

Підбиття підсумків.

Нагородження переможця.

З.О. Кисла,
завідувачка бібліотеки ЗОШ №12

«БІБЛІОТЕКА – ДІМ, ДЕ ЖИВУТЬ КНИГИ». БІБЛІОТЕЧНИЙ УРОК ДЛЯ УЧНІВ 2-Х КЛАСІВ.

*Вже пролунав шкільний дзвінок!
Закликав вас у світ чудесний.
Тож, починаємо урок...
Він не простий – бібліотечний!*

Мета: Розширити знання другокласників про шкільну бібліотеку, розповісти про правила користування бібліотекою та поводження з книгою, виховати любов і бережливе поводження з книгою.

Обладнання: Костюми для учасників, медіапроектор, книжкова виставка «Книжка шукає друзів».

Хід заходу:

Добрий день, шановні другокласники! Впізнали? Я гостювала у вас на святі Букварика, а сьогодні хочу запросити вас у гості до шкільної бібліотеки. Мені будуть допомагати мої помічники: учні бкл. Яна і Женя.

Ми познайомимо вас зі шкільною бібліотекою, розкажемо, що потрібно знати, відвідуючи бібліотеку, пригадаємо правила поводження з книгою та вивчимо нові Правила користування бібліотекою.

Діти, дехто з вас вже з цікавістю заглядав у бібліотеку, дехто вже, навіть, записався і брав книжечки читати додому. А хто з вас може пояснити що ж таке, на вашу думку, бібліотека

(діти дають свої відповіді)

Помічниця 1. (піднімає руку)

Дозвольте мені сказати?

Ми ходили до бібліотеки і знайшли у тлумачному словнику, що слово «бібліотека» - грецьке, складається з двох слів: «біблію» - це книга, а «тека» - зберігання. Тобто бібліотека – це приміщення, дім чи палац де живуть, розміщуються і зберігаються книги.

Помічниця 2.

А ще ми взнали, що у Давньому Єгипті книгозбиральні, тобто бібліотеки, мали інші назви: «Аптека душі», «Притулок мудрості» або «Дім життя», але лікувати душу або набиратися мудрості могли лише багаті, заможні люди. Для простих, бідних людей

бібліотеки були зачинені, тому що книги були дуже дорогі, їх писали і переписували, бо тоді ще не вміли друкувати.

Бібліотекар:

Діти, зараз, за допомогою комп'ютера, ми побачимо декілько будинків, у яких живуть книги. Зовсім не обов'язково запам'ятовувати, як вони називаються. Варто знати, що кожна людина чи то школяр, чи інженер, чи медичний працівник, чи науковець – можуть без перешкод відвідати саме свою бібліотеку, тому що існують спеціальні: медичні, педагогічні, технічні і спеціально для учнів – шкільні, а ще є бібліотеки для широкого кола читачів – міські.

Помічниця 1.

Ми побачили чудові сучасні будинки. А між іншим, бібліотеки відомі з глибокої давнини, і зараз я пригадала, про які бібліотеки згадувалось в енциклопедії. Вони мали не тільки відмінні назви, а і вигляд. Наприклад: бібліотека багдадського халіфа, яка налічувала близько ста тисяч книг, а особлива вона була тим, що була розташована на верблюдах. І ці тварини в певному порядку, як літери в абетці, слідували за своїм господарем.

Помічниця 2:

А ще є відомості про бібліотеку вавилонського царя, яка складалася з багатьох «аркушів» - глиняних табличок однакового розміру. Це справжня купа цегли. Не всяка вантажівка змогла би перевести таку книгу!

Бібліотекар:

Молодці! Діти, завдяки таким давнім бібліотекам нам відомі історії, легенди, міфи, оповідання та інші відомості з життя наших далеких предків. І який би вигляд не мали бібліотеки, і як би вони не називалися, головне те, що вони завжди зберігали і передавали знання від старшого покоління – молодшому.

Помічниця 1: (до бібліотекаря)

А чи відомо коли перші бібліотеки з'явилися у нашій державі, на Україні ?

Бібліотекар:

Так. В нашій країні, а вона тоді називалась Київська Русь – перша бібліотека була створена видатним князем - Ярославом Мудрим при Софійському соборі. Це було у 937 році. Майже 1000 років потому, і свідчило про те, що вже тоді Україна була культурною державою.

(на сцену на мітлі вибігає баба-яга)

Баба- Яга:

Де цей хлопець довгоносий?

Тут не бачили його?

Золотий він ключик носить

І знаєте від чого?

Від чарівного будинку

Різні книжки там живуть...

Хто читати вже уміє –

То йому відкрита путь

Якщо ключик той чарівний

Дітям в руки попаде....

О, лишенько! То бабусенька Ягуса

Ну нізащо пропаде!

Бібліотекар:

Шановна пані! Вас ніхто сюди не запрошував.
Ви нам заважаєте.

Яга сердито :

Я знайду того хлопчиську!
Бережися, довгий ніс!

(До дітей)

Я нізащо не дозволю,
Щоб він ключик вам приніс!
(сідає на мітлу і швидко біжить геть).

Бібліотекар:**(можна провести релаксаційну вправу)**

Діти, давайте уявимо, що ми з вами у бібліотеці. У такому собі книжковому королівстві. Зараз ми всі замружимо оченята і уявимо: навколо кожного з вас багато, багато книжок. Книжки ліворуч, праворуч. (водимо оченятами). Всі красиві, яскраві. У горі, на стелажах, низенько, на полицях. Вони стоять рівненько, всі упорядковані. Всі книги живуть там, як королеви. Їм затишно, спокійно, чисто. До них приходять читачі в надії подружитися, знайти поради, помічника, друга. Відкрили очки.

Помічниця1:

Я помітила: в бібліотеці завжди багато дітей різного віку. Одні виходять з книжками, а інші – сидять за столами читають і пишуть...

Бібліотекар:

Все вірно. В бібліотеці можна вибрати книжечку яка подобається, і безкоштовно, на цілих два тижні, взяти її додому. Але спочатку всім, хто хоче читати, потрібно записатися до бібліотеки, відкрити «паспорт читача», або як його ще називають - абонемент. Тому і місце, де беруть книжки додому називають – абонементом. Ось паспорти вашого класу. В цей документ записуються всі книжечки, які читають діти. І вже коли бібліотекар вам записав книжечку у цей паспорт, її можна брати додому. А якщо потрібна книжечка у малій кількості – учням доводиться працювати з нею в читальній залі.

(з'являється нетерплячий Незнайко і голосно запитує)

Незнайко:

Де творяться такі дієства?
Як знайти це королівство?
Хочу я книжки читати і в бібліотеці ,
І з собою брати...

Бібліотекар:

Не поспішай. Щоб потрапити в книжкове королівство, треба знати певні правила і обов'язково вміти і хотіти читати.

Незнайко:

Так я давно читати вмію!
Свої книжки бережу, (*показує в пазусі або за поясом*)
Я постійно руки мию, (*втирає об штани, вони не втираються*)
Сторінок я не брудню..
Знаю я свою адресу (*хапається за голову, щоб згадати, але...*)
(звертається до дітей)
Діти, а ви знаєте свою адресу?
Знаю ще як мене звать..
Тож, скажіть в бібліотеку вже відкрито мені путь?

Помічниця 2:

Хтось казав нам що Незнайко не читає зовсім книг?

Незнайко:

Це – неправда! Так і знайте:

Жити не можу я без них!

Я читаю без зупинки:

П'єси, вірші та казки.

Від картинки до картинки...

Ну, а потім - навпаки.

Бібліотекар: Від картинки до картинки не годиться. Все ти добре розповів, але розповідати – одне, а виконувати – інше. Йди ближче до мене, а діти уважно подивляться і скажуть, що неправильно ти зробив, які правила поведінки з книгою ти порушив.

Незнайко:

Та Ви що? Нічого не порушував!

Бібліотекар:

Підними свої руки у гору і покажи їх дітям.

(швидко тре об штани і піднімає, але вони брудні)

А наші діти, ще з першого класу, знають це правило.

(перш, ніж братися за книжку, треба помити руки, брати книжку тільки чистими руками).

Бібліотекар:

Незнайко! Діти приготували тобі правила поведінки з книгами.

Ми їх зараз ще раз повторимо, а потім подаруємо тобі щоб і ти знав.

(на моніторі комп'ютера з'являються правила поведінки з книгою. Правильні і неправильні. Діти прибирають неправильні, а ті, що потрібно заздалегідь надруковані і учні віддають їх Незнайці)

Бібліотекар:

Доставай свою книжку!

(Незнайко дістає зігнутому і пом'ятому і в ній лінійка, олівець)

Бібліотекар:

Діти, в чому потрібно носити книжки?

(відповіді дітей)

Діти, а яке ще правило порушив Незнайко?

(не класти різні речі між сторінок)

Бібліотекар:

Дай подивитися твою книжку!

Незнайко:

Не дам! Це моя! Я сам вам всім покажу!

(гортає сторінки, вони обмальовані, зігнуті, порвані)

Незнайко : Книжка – клас! І цікава, і корисна!

Бібліотекар:

Діти, які ще правила порушив Незнайко?

(Діти відповідають і дають листочки з правилами)

Не малювати!

Не рвати!

Не загинати сторінок!

Незнайко: Чому ви мене соромите? Це ж моя особиста книжка! Що хочу, те й виробляю !

Помічниця 2: Книжка - це праця багатьох людей. Я впевнена, що в цю книжку вони вклали і час, і вміння, і знання. Витратили папір, фарбу, електроенергію...

БІБЛІОТЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Помічниця1:

Книжки всі заслуговують на шану та дбайливе ставлення до них.

Бібліотекар: Діти, які ще правила поведінки з книгою ви знаєте?

Учень1: Не читати лежачи, бо псується не тільки книжка, а й зір.

Учень 2: Не читати під час їжі

Учень 3: Підклеїти, якщо порвалася.

Бібліотекар:

Діти, а що в мене в руці? (показує закладку)

Учень:

Закладка

Бібліотекар: А для чого вона?

Учень:

Щоб кожного разу відкрити книжку там, де потрібно. Тому що інколи учні слинять пальці, щоб перегорнути сторінку.

Бібліотекар до Незнайка :

А ще , у всіх бібліотекарів є вимога до всіх читачів:

Читати книгу від початку до кінця і повертати книги до бібліотеки – вчасно, бо на них чекають інші читачі.

Незнайко: Я все зрозумів! Я буду все виконувати!

Бібліотекар: А читати уважно обіцяєш?

Незнайко:

Так! Я вам можу переповісти всі книжки, які я читав, при тому читав дуже уважно!

Я про дідуся Мазая-

Пам'ятаю на зубок.

Він заходячи у транспорт

Забував купити квиток.

Дартан'ян гонив ворону,

Колобок спав у норі,

І збирали шампінйони 33 богатири,

Бармалей спіймав дельфіна...

Чорно мор замерз в снігу...

А кирпатий Буратіно ...

Покохав Бабу- Ягу...

Бібліотекар:

Стоп! Стоп! Стоп!

Ну й Незнайко! Ти ж все переплутав. Наші діти, звісно, усіх книжок не перечитали, але й вони помітили твій „вінегрет”.

Діти! Чи спав Колобок у норі?

А кого ловив Бармалей?

Сідай і уважно слухай.

Незнайко:

А ви щось говорили про королеву – книгу! Я такої не читав!

Бібліотекар:

Так, дійсно! Без королеви книги нам сьогодні - не обійтись.

Діти! Давайте її покличимо. Разом скажемо „Книго, іди до нас!” Голосніше.

(з'являється Буратіно)

Ой! Рятуйте! Що робити?

Боюсь ключика згубити... (ховає ключик)

Щоб його ніхто не вкрав. Силою не відібрав.

Помічниця 2:

Ти б його нам передав...

Буратіно:

За мною щойно на мітлі
Гонилася бабуся!
Ой, страшна, та ще й сердита...
Я її боюся....
І малят тут теж багато,
Я і їх не знаю...
Краще ключик мій чарівний
В землю закопаю!

Помічниця 1:

Не хвилюйся, Буратино!
Діти наші завжди чемні,
Всі тебе вітають!
В кого виникла проблема -
Всім допомагають.

Буратіно:

Дійсно? А чому тут так багато дітей?

Помічниця 1:

Тому що вони сьогодні всі стануть читачами нашої шкільної бібліотеки і хочуть про бібліотеку знати все.

Буратіно:

А навіщо мені бібліотека? Я і до школи не хотів йти.

Помічниця 2:

Тепер зрозуміло чому тебе обдурили розбійники кіт Базиліо і лисиця Аліса!

Буратіно:

Ну той що? Мені скоро татко купить комп'ютер ! Самий крутий. Самий сучасний. Супер!

Помічниця 1:

Комп'ютер - це добре, але перш ніж з комп'ютера отримати „знання” тобто інформацію, скажи, як вона там опинилася?

Буратіно:

(розводить руками, не знає)

Помічниця 2:

Так от! Знання попали туди із друкованих джерел: книг, журналів, газет...

Помічниця 1:

А що ти робитимеш коли погасне світло? Комп'ютер перестане працювати? А якщо, боронь боже, той комп'ютер вийде з ладу? Тобі чи майстру знадобиться книжечка – інструкція. Не зумієш прочитати.... Сиди і дивись на свій комп'ютер, а якщо читати вмієш- читай – і майструй. Книга навчить як справу зробить. Як бачиш без книги – ніяк. А вдома у нас не всі книги є. Тож треба йти до бібліотеки, скарби бібліотечні, тобто книги, дуже важливі і доречні.

Помічниця 2:

У бібліотеці

- можна просто почитати;
- можна написати реферат, твір або повідомлення;
- можна виписати цікаві факти, історії, до будь якого уроку і тоді буде легше і цікавіше навчатися. Будеш добре навчатися станеш в житті ким забажаєш.

(появляється Червона капелюшка і звертається до Буратіно)

Червона капелюшка:

Я тобі, Буратіно, це зараз доведу!
 (співає пісню Червоної капелюшки)
 Якщо гарні, добрі книжки!
 Та цікаві самі книжки!
 Самі кращі в світі книжки!!!
 Не любить і не читать...
 А ні просто інженером,
 Навіть міліціонером,
 А вже вченим – то звичайно
 Ні за що не зможеш стать...

Приспів:

Книжки читати – не хапати вершки
 Знань вам багато дають книжечки
 А-а, треба книжки всім читати,
 А-а, щоб про все на світі знати.
 А-а, щоби виграти мільйон!
 А-а, щоби виграти мільйон!

Якщо гарні, добрі книжки!
 Популярні самі книжки!
 Самі кращі в світі книжки!!!
 Та любить і вміє читать!
 Можна стати інженером!
 Можна міліціонером,
 Можна навіть стати вченим!
 І багато дуже знать!

Приспів:

Буратіно:

Тоді і я піду до бібліотеки!

Червона капелюшка:

А можна вам одне питання задати? (звертається до бібліотекаря)

Бібліотекар :

Звичайно.

Червона капелюшка:

Скажіть, а як ви вмієте серед багатьох книг знайти ту, що потрібна?

Бібліотекар: Це дуже просто. Зараз ми з дітками пограємо , а ти дізнаєшся і навчишся.

Бібліотекар до дітей: Діти, яких письменників чи поетів ви знаєте?

(діти дають відповіді, а бібліотекар роздає їм книжечки цих авторів)

Тепер дуже важливо пригадати алфавіт і поставити книжечки за першою літерою прізвища автора і поставити книжки як букви в абетці.(іде гра). У нас вийшла міні бібліотека. Ось, дивись!

До речі, сьогодні вдома, спробуйте свої дитячі книжечки упорядкувати, поставити їх так, як вони стоять у бібліотеці, по алфавіту і тоді, вдома ви їх знайдете дуже швидко.

Загадка і розумна,
 То весела то сумна.

Помічниця 1: До нас зараз прийде звана гостя. Хочете дізнатись хто? Відгадайте мою загадку.Купу знань у собі містить,
 Їх дарує нам щодня. (книга) (тим часом появляється книга)

Королева :

Чудова загадка. Діти, а ще є про мене загадки? Які ви ще знаєте?
(Діти по черзі загадують загадки)

1. Мовчить, а сто нерозумних навчить.
2. Не сорочка, а зшита; Не куц, а з листочками;
3. Снігові поля, чорні грачі, хочеш розумним бути – бери та вчи.
4. Без язика, а говорить; без ніг, а скрізь буває.
5. Язика не має, а всім наукам – навчає.

Королева:

Молодці, діти! А хто прислів'я про книгу пам'ятає?
(діти називають прислів'я)

Навчання – сонце, а книга – віконце.
Книгу читай - розуму набирай.
Книги читати –усе знати.
Книги – міст у світ знань.
Читання - найкраще навчання.
Дім без книги – день без сонця.
Книга –джерело знань.
Розум без книг – що птах без крил.
Хліб годує тіло, а книга розум.
Книга – твій друг, без неї як без рук.

Королева:

Я задоволена вами. Але перш, ніж ви потрапите до бібліотеки, я хочу перевірити: як гарно ви читаєте? (запрошує двох учнів).Ось вам літери, складіть з них слово ,а я тим часом , вам заспіваю.

(на мотив „Чунга – чанга”)

В королівстві книжному, у нас
Безліч книжок гарних є для вас!
Ці мільйони підданих моїх
Можуть сум навіяти і сміх.

Приспів:

Книга –чудо восьме в світі!
Про це знайте, любі діти,
Про це знайте, любі діти!
Книга – чудо!
Тож, читайте їх постійно,
Бо зміцнить знання надійно...
Допоможе Вам у цьому –
Тільки – книга.

Книг веселих, мудрих, чарівних...
Прочитай побільше, це – не гріх!
І запрошуй завжди в гості їх
Щоб навчатись на відмінно зміг!

Королева:*(до дітей, що склали слова)*

Молодці! Добре справилися! Сідайте!

(знов з'являється Баба – яга)

Не чекали мене? Га? Янгол я, а не Яга....

Я вельми шановна дама...

Що в руках?та телеграма!

Ось, дивіться й не одна! *(хвастає)*

Щойно вкрала в поштаря!

Помічниця 2:

Ой, який ганебний вчинок!

Вам пора на відпочинок!

Баба – Яга:

Я ж розвиваю... без вагання

Свою техніку читання.

(до дітей)

А чого ви тут досі сидите?

Помічниця 1:

Діти знайомляться з бібліотекою!

Баба Яга:

А що таке бібліотека, це дискотека? Там танцюють чи співають?

Королева:Що таке бібліотека це вже і діти знають. Так? *(доречно закріпити набуті знання)*

В бібліотеці діти і працюють і відпочивають з книгою. Там ніхто нікому не заважає, всі сидять спокійно і тихо.

Баба-яга:

Читати мабуть не вмієте, а до бібліотеки зібралися?

Королева:

Ти не права. Діти вже навчилися читати. Вже чимало книжок прочитали. Письменників вже багатьох знають.

Баба-Яга:

Мабуть сторінки перегорнули та малюнки подивилися. А я зараз перевірю.

Йди до мене, не бійся! Я Івасика вже спіймала! Читай телеграми. *(до дітей)* А ви, слухайте, не зівайте. Хто прислав цю телеграму – відгадайте.**Телеграма 1:**

На базар, щоб не стемніло.

Я спішу: скінчилось мило.

Стер мочалку всю до дір...

Ваш знайомий.... *(мийдодір)***Телеграма 2:**

Радійте! Прийти не можу!

З'їв семеро козенят. Болить живіт. *(возк)***Телеграма 3:**

Прийти не зможу. Дуже засмучена.

Мишка випадково розбила моє яєчко

*(Курочка – ряба)***Баба-Яга:**

Ви і дійсно молодці! Такі розумні, а я...

(плаче і співає на мотив „ Пропала собака”)

Я темна бабуся!

Читати не вмію!

Живу я у лісі
Неначе - „шпійон”
І кожен хто хоче
Мене ображає.
А виграти хочу
Я перший мільйон!

Без знань, без науки
Ох, тяжко так жити
Не в море пірнути,
А ні до зірок....
Щоб стати багатой
Я так дуже хочу
На зустріч з книжками
Зроблю перший крок.

Королева:

Знання справжня сила
Знання – супер зброя
Знання - це важливий
В житті аргумент
Тож – книги читайте,
Знання здобуйте.
Читайте малята,
Книжки кожен день
(*появляється Муха –цокотуха*)

Муха-цокотуха:

По базару я літала,
І новини всі збирала
Тричі обійшла базар
І купила самовар
Ой, якої ж я малята, шкоди наробила
Замість книжечок корисних – самовар купила.
По якій дорозі треба мені походити
Щоби знову знайти гроші і самовар купити?

Буратіно:

Не хвилюйся дуже , Мухо! Сходи до аптеки,
а по книги діти ходять до бібліотеки!

Королева:

Там книги розумні спокійно живуть
У тихій, величній світлиці,
А двері, що завжди відкриті –
Ведуть до знань золотої скарбниці.

Муха:

Тож, зачекайте, друзі, зачекайте!
До бібліотеки з вами піду й я.

Королева:

Бібліотека збереже навіки
Безцінний скарб книжок від забуття.

Бібліотекар: Дякую всім: і тим, хто допомагав, і хто слухав. Бажаю всім здоров'я,
бути активними читачами, читати багато! До зустрічі в нашій шкільній бібліотеці.

Л.В. Коношенко,
завідувачка бібліотеки ЗОШ №3

“ЖИТТЄВА СИЛА ПУШКІНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ” ЛІТЕРАТУРНА ВІТАЛЬНЯ

Мета: поглибити знання учнів про лірику О. Пушкіна; формувати читацькі навички дослідницького характеру, уміння формулювати та висловлювати власні судження, аналізувати ліричні твори; сприяти формуванню гуманної особистості, виховувати інформаційну культуру та культуру читання.

Обладання: виставка книг О.С. Пушкіна, ТЗН.

Хід заходу:

Люди перестают мыслить, когда перестают читать.
Дідро

На екрані алеї Літнього саду і парків Царського Села; скульптура

Памятник Пушкину-лицейсту

Открытие памятника Пушкину-лицейсту состоялось 15 октября 1900 года

*Младых бесед оставя блеск и шум,
Я знал и труд и вдохновенье,
И сладостно мне было жарких дум
Уединенное волненье.*
А.С.Пушкин

Жіночий голос (бібліотекар)

«Смуглый отрок бродил по аллеям,
У озерных грустил берегов,
И столетие мы лелеем
Еле слышный шелест шагов.

Иглы сосен густо и колко
Устилают низкие пни...
Здесь лежала его треуголка
И растепанный том Парни».

Голос читця

«... Никому
Отчета не давать, себе лишь самому
Служить и угождать; для власти, для ливреи
Не гнуть ни совести, ни помыслов, ни шеи;
Но прихоти своей скитаться здесь и там,
Дивясь божественным природы красотам
И пред созданиями искусств и вдохновенья
Трепеща радостно в восторгах умиленья,
Вот счастье! Вот права...»

А. Пушкин, «Из Пиндемонти», 1836 год

Ведучий (знавець творчості О.С. Пушкіна), сидить за столом . Він повільно починає розповідь.

Ми часто говоримо: цього поета я не розумію, цей вірш для мене незрозумілий. Ми вживаємо слово «розуміти» і в інших значеннях. Говоримо: я зрозумів рішення цієї задачі, цю теорему я розумію. Але розуміння задачі і вірша – зовсім різні речі.

Зрозумівши рішення задачі, ми більше до неї не повертаємося, ми не будемо другий раз ламати над нею голову. А вірш, якщо ми його не зрозуміли, тільки тоді і починає для нас своє життя. Ми перечитуємо його знову і знову. Для чого? Справа в тому, що зрозуміти поета – означає увійти в його світ. Навчитися в нього бачити те, чого ми не бачили, а він бачив.

Світ Пушкіна величезний. Входячи в нього, ми наче потрапляємо в могутню і прекрасну країну. Кордонам її немає меж. Світ поезії Пушкіна охоплює різноманітні сторони життя. І мистецтво, звісно, також. Можна сказати, що немає такого виду мистецтва, яке б не знайшло свого відображення так чи інакше в пушкінській поезії: музика, від народної пісні до Моцарта і Россіні, скульптура європейська і російська, живопис, драматичний театр, балет, не говорячи вже про літературу.

Корисно подумати, чому О.С. Пушкін якого завжди цікавила оточуюча людей реальність, так багато уваги приділяв тому, як люди цю реальність зображають? Чому поряд з образами реального життя через всю творчість Пушкіна проходить тема мистецтва?

Як же Пушкін сприймав образотворче мистецтво? Він по-особливому дивився на твори живопису, скульптури, архітектури, але такий його спосіб сприйняття був визначений і підготовлений певним чином самою епохою.

Весною 1827 року Пушкін відвідав помістя князя Н.Б. Юсупова Архангельське. Він бував там і пізніше. В результаті цих відвідин з'явився вірш «К вельможе».

На екрані Архангельське – парк і палац, палацеві інтер'єри, прикрашені картинами, скульптурами, гобеленами. Змінюючі один одного контрастні плани зали і види парка із вікна, гра світла і тіні.

БІБЛІОТЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Голос читця

«От северных оков освобождая мир,
Лишь только на поля, струясь, дохнет зефир,
Лишь только первая позеленеет липа,
К тебе явлюсь я; увижу сей дворец,
Где циркуль зодчего, палитра и резец
Ученой прихоти твоей повиновались
И вдохновенные в волшебстве состязались».

Ведучий

Пушкін, як завжди, знайшов виключно точну словесну формулу – в даному випадку для визначення поняття «ансамбль». Саме змагання, суперництво, а інколи і конфлікт живопису і скульптури, мозаїки і гобелена, світла і тіні, природи і архітектури...

Голос читця

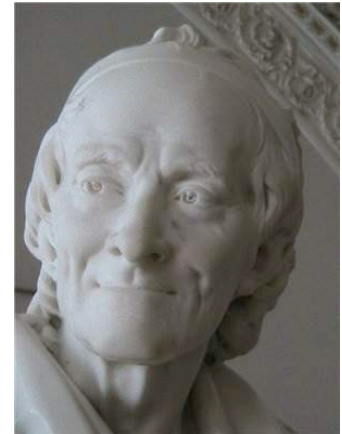
« Ступив за твой порог,
Я вдруг переносусь во дни Екатерины.
Книгохранилище, кумиры и картины,
И стройные сады свидетельствуют мне,
Что благосклонствуешь ты музам в тишине,
Что ими в праздности ты дышишь благородной.
Я слушаю тебя: твой разговор свободный
Исполнен юности. Влиянье красоты
Ты живо чувствуешь. С восторгом ценишь ты
И блеск Алябьевой и пре лесь Гончаровой.
Беспечно окружать Корреджием, Кановой,
Ты, не участвуя в волнениях мирських,
Порой насмешливо в окно глядиш на них...»

На екрані з'являються «Амур і Психея» - скульптура А. Канови і картина О.Бернара. Відчуємо контраст між яскраво освітленим білим мармуром і потонулим в напівтемряву живописом.

Ведучий (продовжує)

І в результаті отримуємо ось що: в одному парку, на вулиці міста чи в одній залі зіштовхнулися різного роду художні елементи. Опинилися рядом дзеркало і мозаїка, картина і гобелен різних епох. Дзеркало відображало картину, відображало вікно, за яким було видно парк. І картина в змінюючому освітленні дихала, набувала ознак життя. Такою ж живописною ставала і скульптура.

На екрані - портрет Вольтера роботи Ж.-А. Гудона.

Улюблений Пушкіна знаменитий скульптурний портрет Вольтера, створений Гудоном, зберігається в Ермітажі; чудовий тим, як змінюється по мірі пересування глядача вираз обличчя Вольтера. Вольтер посміхається, саркастично сміється, обличчя його стає сумним, на ньому видно гримасу горя і гніву – він плаче. Обходячи скульптуру, ми бачимо і Вольтера-поета, і автора філософських романів, і запеклого викривача забобони.

Мармур не непорушний. І саме це хвилювало Пушкіна. В його поезія статуя майже ніколи не поводить себе як статуя – вона поводить себе як жива людина.

Дослідники творчості О. С. Пушкіна давно помітили особливий динамізм його поезії: достаток дієслів, їх виразність, складну систему відносин, які вони виражають. Світ Пушкіна виключно рухливий. Але саме тому в ньому важливу роль відіграє нерухливість.

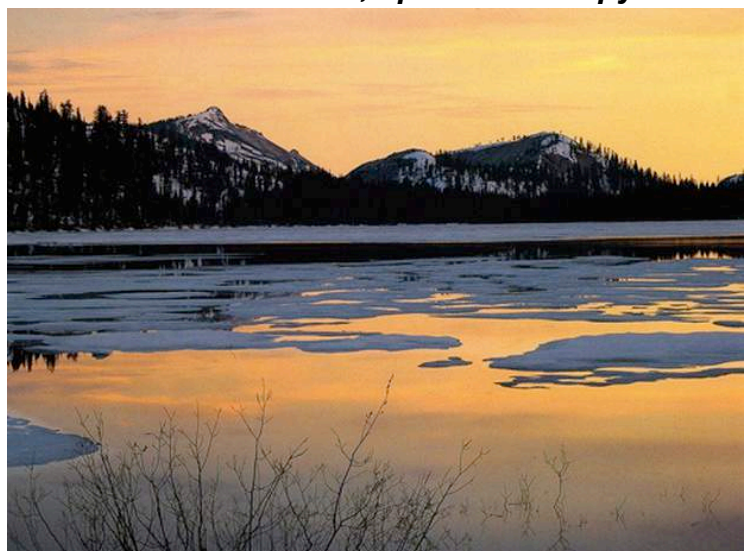
Зіткнення рухливого і непорушного перш за все стає засобом протиставлення свободи і рабства.

На екрані річка, покрита льодом. Потім лід ламається, приходять в рух.

Голос читця

«Кто, волны, вас остановил,
Кто оковал ваш бег могучий,
Кто в пруд безмолвный и
дремучий
Поток мятежный обрати?
...Взыграйте, ветры, взройте воды,
Разруште гибельный оплот.
Где ты, гроза – символ свободы?
Промчись поверх невольных вод».

Ведучий Але не тільки свобода – саме життя ототожнюється в свідомості Пушкіна з рухом. В 1820 році, подорожуючи з сім'єю Раєвських по Кавказських водах, Пушкін помітив, і це вразило його уяву, що гілка, яку опустили в кип'яче мінеральне джерело, покрилася шаром мінералів і перетворилася в кам'яну. Цей образ став для нього метафоричним виразом омертвіння душі. «Сердце мертвое», «И для любви оледенел» - в чорновиках «Кавказского пленника». Душа, яка перетворилася на камінь, непорушна, мертва душа.

БІБЛІОТЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

В незакінченій елегії, яка стала підготовчим варіантом для «Демона» Ю Пушкін писав:

«Но все прошло! – остыла в сердце кровь.
В их наготе я ныне вижу
И свет, и жизнь, и дружбу, и любовь
И мрачный опыт ненавижу.
Свою печать утратил резвый нрав,
Душа час от часу немеет;
В ней чувства нет. Так легкий лист дубрав
В ключах кавказских каменеет».

Даний текст не ввійшов в кінцеву редакцію твору, але Пушкін згадав його, працюючи над «Альбомом Онегина», заставив героя зробити такий запис:

«Цветок полей, листок дубрав
В ручьях кавказских каменеет.
В волненьи света так мертвеет
И резвый ум, и легкий нрав».

Образ людини, яка перетворилася на камінь, загубила життя, перетворилася на річ, проходить через всю творчість поета – поряд з протилежним образом оживаючої статуї, живого каменю. Живий і мертвий камінь. Життя і смерть зіткнулись у Пушкіна, стають одним із лейтмотивів його творчості.

На екрані кадри із фільма режисера І. Масленникова «Пікова дама» -епізод останньої карткової гри Германа.

Розігрується епізод останньої карткової гри Германа.

Автор. «Герман снял и поставил свою карту, покрыв ее кипой банковских билетов. Это похоже было на поединок. Глубокое молчание царствовало кругом. Чекалинский стал метать, руки его тряслись. Направо легла дама, налево туз.

Германн. Туз выиграл! (Сказал и открыл свою карту).

Чекалинський. Дама ваша убита! (Сказал ласкаво).

Автор. Германн вздрогнул: в самом деле, вместо туза у него стояла пиковая дама. Он не верил своим глазам, не понимая, как мог он обдернуться.

В эту минуту ему показалось, что пиковая дама прищурилась и усмехнулась. Необыкновенное сходство поразило его...

Германн. Старуха! (Закричал он в ужасе).

Ведучий

Зіткнення живого і неживого, людини і речі проходить через всю «Пікову даму». Ми бачимо поступове омертвіння, перетворення людської істоти в неживий предмет. Графиня в повісті – людина, яка віджила свій вік, людина з минулої епохи, - і одночасно вона губить ознаки живої істоти. Графиня «погружена в холодний егоїзм», она «чужда настоящему», на балах присутня вона нарум'янена, одягнена в старомодне вбрання, як потворна і необхідна прикраса бального залу.

Герман, потрапивши в спальню до графині, стає свідком «отвратительных таинств ее туалета». Але в цій сцені важливе інше: перетворення життя в автоматичне колихання неживої істоти, яке готує уже наступний крок – перетворення графині в карту.

Автор. « Как и все старые люди вообще, графиня страдала бессонницею. Раздевшись, она села у окна в вольтеровы кресла и отослала горничных. Свечи вынесли, комната опять осветилась одною лампадою. Графиня сидела вся желтая, шевеля отвислыми губами, качаясь направо и налево. В мутных глазах ее изображалось совершенное отсутствие мысли; смотря на нее, можно было бы подумать, что качание страшной старухи происходило не от ее воли, но по действию скрытого гальванизма».

Ведучий

До речі, ми дарма думаємо, що автомат, робот – це нова ідея. Вона хвилювала розумних людей ще в кінці 18 століття. А в мистецтві романтиків з'являється кошмарний образ неживого життя, автомата, яким керують якісь механічні сили. І цей образ для Пушкіна став дуже важливим.

Живе рухається само. Неживе рухає щось або хтось. І Пушкін шукає відповідь на питання про те, де захований цей двигун. Він розділяє, розрізняє людей і речі, гравця і іграшку в його руках.

В душі Германа вирують егоїстичні пристрасті – жадоба влади і грошей. Він хоче бути гравцем, грати іншими людьми, як іграшками. Але безграничне зловживання чужою свободою, показує Пушкін, згубне. Герман сам стає іграшкою. Думаючи, що грає іншими людьми, він перетворюється на автоматичну істоту, яка підкоряється безликому потоку подій. І, точнісінько так як графиня, Герман стає неживим, кам'яніє. Не випадково у Пушкіна повторяється: «он окаменел», «Германн застыл».

Закінчується повість перетворенням героя в атомат: «Германн сошел с ума. Он сидит в Обуховской больнице в 17-м номере, не отвечает ни на какие вопросы и бормочет необыкновенно скоро: «Тройка, семерка, туз! Тройка, семерка, дама!..»

Людина перетворилася на річ. Камінь витіснив життя.

У Пушкіна є вірш «К бюсту завоевателя». Назва в даному випадку маскує адресу. На мові того часу під завойовником мали на увазі Наполеона. Насправді мова йшла про Олександра I, точніше, про бюст датського скульптора Торвальдсена.

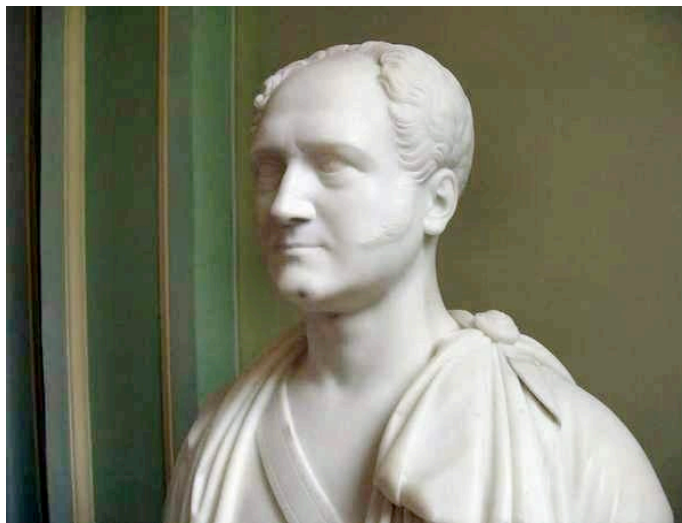
На екрані – мармуровий бюст Олександра I (авт.Торвальдсен).

Голос читця

«Напрасно видишь тут ошибку:
 Рука искусства навела
 На мрамор этих уст улыбку,
 А гнев на хладный лоск чела.
 Недаром лик сей двуязычен.
 Таков и был сей властелин,
 К противочувствиям привычен,
 В лице и в жизни властелин».

Ведучий

Цьому бюсту присвячена прозова замітка Пушкіна. Хоча вона і не була призначена для друку, але Пушкін зволів не називати імператора. «Торвальдсен, делая бюст известного человека, - писал он, - удивлялся странному разделению лица, впрочем прекрасного – верх нахмуренный, грозный, низ, выражающий всегдашнюю улыбку. Это не нравилось Торвальдсену...»

Пушкіна привернуло дивне поєднання гніву і ласки на обличчі імператора. Верхня і нижня частини з різкою невідповідністю їх виразу неначе приклеєні одна до одної. В цьому кам'яному зображенні Пушкін побачив маску, яка замінює живе обличчя: « В лице и жизни арлекин». Слово «арлекин» вживається тут не випадково. Арлекин – не просто блазень. Це одна із масок в комедії дель арте. Ампула, задане один раз і назавжди, позбавлене руху.

Застигле, скам'яніле обличчя перестає бути обличчям – воно перетворюється на маску. А суспільство в цілому може перетворитися в маскарад, в парад масок.

В «Евгение Онегине» читаємо про героя:

«Чем ныне явится? Мельмотом,
 Космополитом, патриотом,

Гарольдом, квакером, ханжой, иль маской щегольнет иной?..»

А Тетяна так характеризує світ, в якому живе:

«А мне, Онегин, пышность эта,
 Постылой жизни мишура,
 Мои успехи в вихре света,
 Мой модный дом и вечера,
 Что в них? Сейчас отдать я рада
 Всю ветошь маскарада,
 Весь этот блеск, и шум, и чад
 За полку книг, за дикий сад...»

Але в світі Пушкіна є і протилежний напрям руху: не тільки людина перетворюється на камінь, але і камінь може ожити. Камінь оживляється мистецтвом. Мистецтво для Пушкіна – найвище вираження життя. Тому, вияснюючи, як Пушкін бачив картину чи статую, ми підходимо до того, як він сам дивився на життя.

Життя – боротьба зі смертю, торжество над смертю. Мистецтво торжествує над неживим. І, якщо в одному напрямку, в напрямку мертвого, бюрократичного світу, людина кам'яніє, то в іншому, повному життя світі мистецтва камінь наділяється душею.

БІБЛІОТЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Уже в «Руслане и Людмиле»:
«Летят алмазные фонтаны
С веселым шумом к облакам:
Под ними блещут истуканы
И, мнится, живы...»

В описі балету, Пушкін знайшов таку поетичну формулу: «Душой исполненный полет». Рухи, виконані душею, оживляють камінь. Він починає здаватися живим. Життя, пронизуючи камінь, дається художником. Такий камінь, що вийшов з рук художника.

Цей образ стає для Пушкіна засобом широкого узагальнення: в оточуючому середовищі є живе і неживе, є повне життя і є мертво, яке теж присутнє в реальності.

Бібліотекар

Велика соціальна роль літератури, бо в центрі творів завжди була людина, стан її душі, багатоманітність і складність її зв'язків з реальністю, з історією. Світ, створений письменником, допомагає глибше зрозуміти світ реальний, з усіма протиріччями, доставляє радість впізнавання, задоволення від спілкування з прекрасним. Дідро стверджував: «Люди перестають мислити, коли перестають читати» (звертання до епіграфа нашого заходу; заслуховування думок учасників щодо цього).

Пробудити в слухачах і глядачах думку, ще раз нагадати і згадати про творчість «сонця російської поезії» – ось завдання, яке ми перед собою ставили. Цілеспрямовано розповісти про літературу, розказати так, пасивний глядач і слухач перетворився в зацікавленого співрозмовника.

Ситуація у читача XIX ст. була проста і зрозуміла: людина залишалася з книгою наодинці і поринала в неї. Звісно, у неї були і поточні справи, але в самій структурі вільного часу людини – якщо, звичайно, вона любила читати – у книги не було прямих конкурентів.

Все змінилося в XX ст. надзвичайно швидко пішов розвиток усіх процесів – економічних, соціальних, політичних, науково-технічних, культурних. Це прискорення американський соціолог А. Тоффлер назвав парадоксальною фразою: «Світ сьогодення відрізняється від світу, в якому я народився, як той відрізняється від часу Юлія Цезаря».

БІБЛІОТЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

І спілкування з книгою стало іншим. Наодинці з книгою людина тепер залишається рідко. Читання щільно вписано в побутовий контекст повсякденного життя. Часто воно супроводжується звуковим чи візуальним фоном: поряд в сусідній кімнаті звучить радіо, працює телевізор. Телефон також ввірвався в наше усамітнення.

Та й читач зараз інший. Він перевантажений інформацією – словесною, звуковою, зоровою. І доволі часто віддає перевагу видовищу, ніж слову.

Заходи, які розповідають про літературу, розповідають про авторське слово, заставляють перетворювати стару хроніку, історичні свідчення оживають, учасники захоплено розігрують сторінки життя письменників і сторінки їхніх творів. При цьому береться до уваги і програмність, жанрові різновиди, гнучкість форми. Текст, його інтерпретація, співвіднесення з життям автора, з контекстом свого часу – все це рівноправно представлено в літературній гостині, зрівнюється в свідомості глядача. Ми хотіли важливу і цікаву інформацію поєднати разом із цікавістю викладу, пізнавальність з видовищністю. Ми хотіли звернути увагу читачів на культурне оточення, яке виховує і пестує талант, навіть, якщо це талант генія. Особливості пушкінського поетичного бачення в художньому сприйнятті, певним чином підготовленим епохою. Ми намагались витлумачити відображення образотворчо-пластичного світу в поезії Пушкіна. Виясняючи, як Пушкін бачив класичні твори живопису, скульптури, ми приходимо до того, як дивився він на життя. Думка рухається від конкретного до загального. Від окремого твору – до естетичної системи.

Ми ввійшли у світ Пушкіна, але не вичерпали і найменшої частини цього світу. Світ Пушкіна набагато більший, ніж те, що ми можемо помістити в себе. Світ Пушкіна надзвичайно багатий. І, найважливіше, він відкритий для нас, він гукає до себе.

Пушкін – не минуле. Олександр Сергійович Пушкін – наше минуле, теперішнє і майбутнє.

БУДНІ ШКІЛЬНОГО БІБЛОТЕКАРЯ

СВЯТА ШКІЛЬНОГО БІБЛОТЕКАРЯ

НОВОРІЧНЕ ПРИВІТАННЯ

*Дай Боже Вам любові і тепла,
Добра в сім'ї і затишку в оселі,
Щоб щастя світла музика текла
В різдвяні свята, щедрі і веселі!
Хай здійснює бажання рік Новий,
Храм Книги Ваш хай процвітає,
З чудовим святом, радості і мрій
Ми щиро і сердечно Вас вітаєм!*

РЕДАКЦІЯ

МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК № 81, грудень 2013р.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР — О.М. НИКИФОРЕНКО,
директор Кременчуцького міського науково-методичного центру

КОМП'ЮТЕРНА ВЕРСТКА ТА МАКЕТУВАННЯ – В.В. КУТЬКО,
методист Кременчуцького міського науково-методичного центру

Адреса редакції: 39600, м. Кременчук, вул. Чапаєва, 69А,
Кременчуцький міський науково-методичний центр,
тел.: 05366 – 2 – 04 – 82.